

ΣΙΝΑΙ ΠΕΙΡΑΤΑΙ

υπό

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΚΟΠΣΕΒΙΚΗ

(συνέχεια)

Οί μέχρι τοῦδε νοχελῶς ἐπὶ τοῦ πλοίου βαδίζοντες ἢ κατακεκλιμένοι ναῦται τῆς Amorevole ἀνεπήδησαν πλήρεις ζωῆς καὶ ἐντὸς τετάρτου ὥρας τὸ πλοῖον ὡς πολεμικὴ ἡμιολία ἦν ἔτοιμον εἰς μάχην.

Ἄλλὰ καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα μόλις εὑρέθησαν ἐν καιρῷ, διότι οἱ ταχύπλοοι ἐκεῖνοι πειρατικοὶ δαίμονες εὐρίσκοντο ἤδη ἐντὸς βολῆς. Ἡδύνατό τις ἤδη καθαρῶς νὰ ἀναγνωρίσῃ αὐτούς. Ἦσαν εἰκοσι καὶ δύο πλοῖα, ὧν τινὰ ἐφαίνοντο καὶ τηλεβόλοις ὠπλισμένα, πάντως σινικοὶ ἢ τηλεβόλοις, ἅτινα ὡς γνωστὸν εἰσι κινδυνωδέστερα τοῖς χειριζομένοις αὐτὰ ἢ τοῖς ἔχθροῖς, πάντα δὲ πολυπληθῆς φέροντα πλήρωμα. Ὑπῆρχον ἐν ἐκάστῳ πλοίῳ ἀπὸ 20 μέχρι 30 ἀνδρῶν. Ὅτε τὰ πειρατικὰ ἀνεπτύχθησαν ὅπως πανταχόθεν προσβάλωσι τὴν Amorevole ὁ πλοίαρχος ἠδυνήθη εὐκόλως νὰ κατοπτέυσῃ αὐτὰ. Ἐκ τῆς κατοπτέυσεως δὲ ταύτης ἐξήγαγε τὸ συμπέρασμα ὅτι ἴστατο ἀπέναντι ἔχθροῦ ἐπερχομένου μετὰ 22 πλοίων, 30 μέχρι 40 τηλεβόλων καὶ 700 μέχρι 1000 ἀνδρῶν.

Ὁ Ραϊχόδωις δὲν ἠθέλησε ν' ἀναμείνῃ ἵνα οἱ ἔχθροὶ ποιήσωνται ἐναρξιν τῆς μάχης. Διέταξε τοὺς πυροβολητάς νὰ κατευθύνωσι τὰ πυροβόλα ἐναντίον τῶν δύο πρώτων πειρα-

τικῶν.

Ἡ διαταγή ἐτετέλεστο· νέφος τεφρόχουον ὑψώθη μεταξὺ τῆς Amorevole καὶ τῶν πειρατῶν, κραυγὴ δὲ μεγάλη, ἀπήχησις τῆς τῶν πυροβόλων βροντῆς, ἀπέδειξεν ὅτι πᾶσαι αἰσφαῖραι δὲν ἀπέτυχον τοῦ σκοποῦ.

Νῦν ἔδωκαν καὶ οἱ πειραταὶ πῦρ.

Αἱ σφαῖραί των διεσκεδάσθησαν πανταχού, ἔπεσαν ἐπὶ παντοίων μερῶν, ἀλλ' οὐδεμία ἐπὶ τῆς Amorevole.

— Ἄθλιοι βλάκες! ἀνέκραξεν ὁ πρῶτος τῶν πυροβολητῶν Μίρκος. Τώρα θὰ σὰς διδάξω νὰ πυροβολῆτε.

Καὶ ταῦτα λέγων κατήθυνε τὸ πυροβόλον ἐναντίον ἐνὸς πειρατικοῦ καὶ ἔθεσε πῦρ· ἡ σφαῖρα προσέπεσον ἐκεῖ, ἐνθα ὁ δεξιὸς σκοπευτῆς κατήθυθεν αὐτήν, καὶ τὸ πλοῖαριον ἤρξατο εὐθὺς βυθιζόμενον.

— Εὖγε Μίρκε! ἀνέκραξεν ὁ πλοίαρχος· κατεύθυνε καὶ τὰ λοιπὰ πυροβόλα.

Ὁ ἐνθαρυνθεὶς πυροβολητῆς ἐξέτελεσε τὴν διαταγὴν μετὰ ἐπανειλημμένης ἐπιτυχίας καὶ δύο πλοῖαρια ἀλλεπάλληλα ἐβυθίσθησαν.

— Ἄν τὸ πρᾶγμα ἐξακολουθήσῃ τοιοῦτοτρόπως, εἶπεν ὁ Barredo μετὰ ἐνθουσιασμοῦ τὸν Μίρκον ἐναγκαλιζόμενος, ταχέως ἀπαλαττόμεθα ἀπὸ τὸ σκυλολόγιον τοῦτο.

Οἱ πειραταὶ ἀπήντων κανονικῶς εἰς τὸ πῦρ τῶν ἔχθρῶν, ἀλλ' ἐλάβανον συγχρόνως τὸ λυπηρὸν μάθημα ὅτι πυροβολεῖν καὶ τυγχάνειν τοῦ σκοποῦ εἰσι δύο πράγματα διάφορα. Θὰ ἔπραττον καλλήτερα ἂν ἀντὶ νὰ φθείρωσι τὰ ὀλόκληρον αἰῶνα ἐπὶ τῆς βράχειος των ἀριθμοῦντα τηλεβόλα των, ἔπλεον κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν Amorevole καὶ ἐκυρίευσον αὐτὴν ἐξ ἑφόδου.

Ἡ ἰδέα αὕτη ἐπῆλθε πάντως τοῖς πειρα-

ταίς, αλλά μόνον αφού είδον ότι 14 τῶν πλοίων των είχαν ήδη βυθισθῆ, ἐν ᾧ αἱ σινικαὶ σφαῖραι δὲν εἶχον ἔλξει οὐδὲ τὴν ἀκραν κεραιάς τινος τῆς κορβέττας. Θὰ θεωρήσῃ τις ἴσως τοῦτο ὑπερβολικόν, ἀρκούσα ὅμως ἀποδείξει τῆς ἀληθείας τῶν λόγων μας ἔστω τὸ ἐξῆς ἱστορικὸν γεγονός:

Ἐν ἔτει 1856 τὸ ἀγγλικὸν τροχοφόρον Barracouta ἐννέα πυροβόλων καὶ πληρώματος 180 ἀνδρῶν προσεβλήθη ὑπὸ 30 πειρατικῶν, ἅτινα εἶχον πάντα ὅμοῦ 500 πυροβόλα καὶ πληρώμα 4000 ἀνδρῶν. Ἡ σύγκρουσις αὐτῶν ἀποτέλεσμα ἔσχεν ὅτι 29 πειρατικὰ κατεβυθίσθησαν ὑπὸ τῶν ἐχθρικῶν σφαιρῶν, ἐν μόνον ἐσώθη, ἡ δὲ Barracouta ἐξῆλθε τοῦ ἀγώνος ὅλως ἀβλαβής.

Ὁ ἀγὼν τῆς Amorevole ἦν μᾶλλον ἐπικίνδυνος ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκτελῇ ἐλιγμούς. Δι' ὃ καὶ ἀπόπειρα ἐφόδου ἐφαίνετο παρέχουσα πολλὰς ἐλπίδας. Διὰ ταῦτα τὰ ἀπομεινάντα 8 πειρατικὰ διηρυλύνθησαν γοργῶς ἐναντίον τῆς κορβέττας.

Ὅσο πλησιέστερον ἤρχοντο τὰ πειρατικὰ, τοσοῦτ' ὀλεθριώτερον ἀπέβαιναν αὐτοῖς τὸ πῦρ τῆς κορβέττας, καὶ 5 ἔτι πειρατικὰ ἐβυθίσθησαν, πρὶν ἢ πλησιάσαι τὸ πλοῖον, ἐν ἐν τούτοις κατώρθωσε νὰ προσκολλησῆ τὰς ἀρπάγας αὐτοῦ. Ἐπιτυχῶς τοῦτο ἦτο ἐκ τῶν μικροτέρων, καὶ πρὸς τούτοις τὸ πλοῖον αὐτοῦ εἶχεν ἀποδεκατισθῆ ὑπὸ τοῦ ἐχθρικοῦ πυρός. Μετὰ τὸ πρῶτον πῦρ, ὅπερ ἐχαιρέτισε τοὺς ἐπελθόντας, εὐρίσκοντο ἐτι 15 ἄνδρες ἐπὶ τοῦ πειρατικοῦ, οἵτινες ταχέως ἔπεσαν καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τὰς θανατηφόρους τῶν Δαλματῶν πληγὰς. Οὗτοι ἀνεκράζον ἤδη χαρμύσνον νίκης κραυγὴν, ὅτε τὰ ὑπολειπόμενα δύο πειρατικὰ προσεγγίσαντα καὶ αὐτὰ ἐπειρώοντο ἐφοδόν.

Ἡ στιγμὴ ἦν λίαν ἐπικίνδυνος! Ἄλλ' ἐν τῷ μεγίστῳ τούτῳ κινδύνῳ ἐπῆλθεν αἴφνης γεγονός, ἄλλως ὅλως φυσικόν, καὶ ἐν τούτοις ὅλως ἀνελπίστον, διότι ἐν τῇ σπουδῇ τῆς μάχης οὐδεὶς ἐσκέφθη αὐτό... ἡ Amorevole ἐσαλεύθη ἐπὶ τῶν ὑδάτων! Ἡ πλημμυρίς εἶχεν ἐπέλθει, κῆμαδὲ ἰσχυρὸν ἀπέσπασε τὴν κορβέτταν ἀπὸ τῆς ἄμμου. Τοῦτο ἐμπόδιζε τὴν ἐφοδὸν τῶν πειρατῶν καὶ ὁ Μίρκος ἐπωφελήθη τῆς περιστάσεως, διὰ μιᾶς βολῆς νὰ καταβυθίσῃ τὸ ἀπώτερον τῶν πειρατικῶν ἐφοκίων.

Ἀμέσως μετὰ τοῦτο τὸ τελευταῖον καὶ μόνον ἀπομεινάν πειρατικόν, ἐν τῶν μεγαλειτέ-

ρων, προσκολληθῆ ἐπὶ τῆς κορβέττας καὶ μανιώδεις ἐπῆλθον οἱ πειραταὶ κατὰ τῶν Δαλματῶν. Οὗτοι ἀντήλλαξαν τρεῖς βολὰς τυφεκίων καὶ πιστολιῶν καὶ εἶτα ἐπετέθησαν διὰ τοῦ ξίφους κατὰ τῶν πειρατῶν.

Ὁ ἀγὼν ὑπῆρξε βραχύς καὶ αἱματηρός. Μετὰ 5 λεπτά πάντες οἱ Σῖναι μέχρις ἐνός εἶχον φονευθῆ ἢ ἐκυλίοντο ὑπὸ τῶν κυμάτων ναυαγοὶ ἀπέλιπες ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς περὶ αἱματοφόρου θαλάσσης. Ἐκ δὲ τῶν ναυτῶν τῆς Amorevole τρεῖς μὲν ἔκειντο ναυκροί, ἑπτὰ δὲ πληρωμένοι.

Εἷς τῶν ναυτῶν τῆσῃν Amorevole Ἰνδός ἐκ τοῦ Macao: ἐλάλει τὴν Σινικὴν καὶ ἐγγρησίμεισεν ὡς διερμηγνούς. Ὁ πλοίαρχος ἐπεφόρτισεν αὐτὸν ν' ἀνακρίνῃ τὸν ἕνα συλληφθέντα πειρατῆν.

Ἡ ἀνάκρισις οὐδὲν εὐάρεστον ἀποτέλεσμα παρήγαγεν. Ἔμαθον μόνον ὅτι οἱ πειραταὶ ἦλθον ἐκ τοῦ Hainan καὶ ἐκ τῶν παρακτίων κατοικῶν ἔμαθον τὴν ἐπικείμενην τῆς κορβέττας. Οὐδὲν πλέον ἤθελε ν' ἀποκαλύψῃ ὁ πειρατῆς. Ὁ Ραϊκόβιτς ἐν μεγίστη στενοχωρίᾳ ὧν διέταξε ν' ἀπαγχονίσωσιν αὐτόν.

Ὅτε ὁ πειρατῆς ἠσθάνθη περὶ τὸν τράχηλον τὸ σχαινίον τῆς ἀγχόνης, ἐσκέφθη καλλήτερον καὶ ὑπεσχεθῆ ἐκτεσετέρας ἀποκαλύψεις, ἂν ἤθελον ἐξασφαλίσαι αὐτῷ τὴν ζωὴν. Ὁ Ραϊκόβιτς ὑπεσχεθῆ αὐτῷ τοῦτο. Τότε οὗτος εἶπεν:

— Προχθὲς συνελάβομεν λέμβον μετὰ ναυαγῶν ἦσαν δέκα ἄνδρες καὶ δύο γυναῖκες, ὧν τὸ πλοῖον ἐγένετο λεῖα τοῦ πυρός. Τοὺς μὲν ἄνδρας ἐφονεύσαμεν, ἐφυλάξαμεν δὲ τὰς γυναῖκας. Αὗται εἰσὶ προωρισμέναι διὰ τὸν διοικητὴν τοῦ Ταντσού καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐφέραμεν αὐτὰς εἰς Ταγιουάν μικρὸν λιμένα μετὰ τῶν Ταντσού καὶ Τσανγούα. Ἐκεῖ εἶνε τὸ κέντρον τῆς συναθροίσεως τῶν πειρατῶν.

— Ἄκουσέ με καλὰ, Λιμίν, εἶπε γῦν ὁ Ἰνδός ἐντολῇ τοῦ Barredo, ἐν ἐφεύσθης θὰ σὲ ἀποκαφαλίσωμεν· ἂν τούναντιον εἶπες τὴν ἀλήθειαν καὶ κατορθώσωμεν νὰ λάβωμεν εἰς τὴν ἐξουσίαν μας τὰς δύο γυναῖκας, τότε οὐ μόνον θέλεις ἐλευθερωθῆ, ἀλλὰ θὰ λάβῃς καὶ παρὰ τοῦ ἀνδρός τούτου, πατρός τῶν δύο αὐτῶν κορασίων, σπουδαίαν χρηματικὴν ἀμοιβήν.

Ὁ Λιμίν ὠρκίσθη εἰς τὸν ἱερόν ὄφιν ὅτι εἶπε τὴν ἀλήθειαν καὶ ὅτι τὰ δύο κοράσια

εὐρίσκοντο ἐν Ταγιουάν.

Τότε συνεκροτήθη πολεμικὸν συμβούλιον. Μετὰ ὄριμον δὲ σύσκεψιν συμφώνησαν οἱ δύο πλοίαρχοι ὅτι τὸ καλλήτερον ἦτο νὰ πλεύσωσι πρὸς τὴν Ταγιουάν καὶ νὰ ἀφίσωσιν εἰς τὰς περιστάσεις τὸ ζήτημα, ἂν ἤθελον ἐφαρμώσειβίαν ἢ ὄλον. Ἡ εὐτυχὴς ἐκβασίς τῆς ἀρτί γενομένης ναυμαχίας ἐπέβαλε τοῖς ναύταις τῆς κορβέττας τὴν θαρραλέαν ἰδέαν ὅτι ἐν τῷ πειρατικῷ σπηλαίῳ οὐδὲν ἦν τὸ ἐπιφοβόν.

Ἀκριβῶς τότε ἤλλαξεν ὁ ἀνέμος ὀλίγον καὶ ὅθι τῇ Amorevole ἐν τῇ νέᾳ τῆς κατευθύνσει μετὰ ταχύτητος 9 μιλίων καθ' ὥραν πρὸς τὴν πρόσω, ὥστε μετὰ πλοῦν 10 ὥρῶν περὶ τὸ ἐσπέρας ἐσθασεν εἰς Ταγιουάν.

Ὁ ἐκτεταμένος οὗτος ὄρμος ἦν πλήρης πειρατῶν, πενήκοντα περίπου τὸν ἀριθμὸν, τὸ πληρῶμα τῶν ὁποίων, ἐξαιρέσει τοῦ ἀκταιωροῦ, εὐρίσκετο ἐν τῇ ζηρᾷ.

Ἡ ἀνελπίστος ἐμφάνισις τοῦ μεγάλου τούτου πλοίου προὔξενεσι τοῖς πειραταῖς περίτρομον ἀνησυχίαν καὶ ταραχὴν. Ὁ ἀκταιωρὸς ἐρρίψε κατὰ τῆς κορβέττας πυροβολισμὸν ἀνεῦ ἀποτελέσματος τινος καὶ ὑπεχώρησεν ἐντὸς τοῦ λιμένος, πρὶν ἢ ὅμως φθάσει ἐντὸς αὐτοῦ ἐξηφανίσθη αὐτάνδρος.... Ὁ Μίρκος εἶχε διευθύνει καὶ πάλιν ὡς ἀρτίστα τὸ τηλεβόλον αὐτοῦ.

Ἐκατοντάδες τινὲς πειρατῶν εἰσπηδήσαν πάντες ἐντὸς τῶν πλοίων αὐτῶν καὶ ἠτοιμάσθησαν εἰς ἐπίθεσιν, ἧτις ὅμως ἔληξε διὰ τῆς ἀπωλείας τῶν.

Κατὰ τὴν διάρκειαν δηλαδὴ τοῦ πρὸς τὸ Ταγιουάν πλοῦ ὁ Ραϊκόβιτς διέταξε καὶ κατεσκευάσθησαν διακόσια πυροπολικά σφαῖραι ἐξ εὐφλέκτων ὑλῶν. Ἀμα δὲ ἰδῶν ὅτι οἱ πειραταὶ ἠτοιμάσθησαν εἰς ἀντίδρασιν, διέταξε νὰ ἐκσφενδονίσωσι τὰς σφαῖρας ταύτας ἀνημένας κατ' αὐτῶν.

Ἐκ τούτων ἐντὸς ὀλίγου ὀλόκληρος ὁ πειρατικὸς στόλος ἐπυροπολεῖτο καὶ ὅσα τῶν πλοιαρίων διέφευγον τὰς φλόγας ἐβυθίζοντο ὑπὸ τῶν σφαιρῶν τῆς Amorevole.

Μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ἡ κορβέττα ὑψωσε λευκὴ σημαία καὶ συλλαβούσα τινὰς τῶν πειρατῶν πεσόντας εἰς τὴν θάλασσαν ἐκ τῶν καιομένων πλοίων τῶν, ἀπέστειλεν ἕνα αὐτῶν πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς πόλεως κομίζοντα ἐπιστολήν, δι' ἧς ὁ Ραϊκόβιτς πρότεινεν αὐτῷ νὰ ἐκλέξῃ, ἢ νὰ παραδώσῃ τὰς δύο τοῦ Barredo θυγατέ-

ρας ἢ νὰ ἐτοιμασθῆ νὰ καθίσῃ ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τῆς πόλεως του.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν παχύσαρκος Μανδάρινος ἐπεφάνη ἐπὶ τῆς ἀκτῆς καὶ ἔκαμε σημεῖον ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ διαπραγματευθῆ εἰρηνικῶς.

Ὁ Ραϊκόβιτς διέταξε νὰ ἐξοπλίσωσι τὴν μεγάλην λέμβον καὶ μετὰ λευκῆς σημαίας νὰ πλεύσωσι πρὸς τὴν ἀκτὴν. Ὁ παχύς Μανδάρινος καὶ δύο θεράποντες αὐτοῦ ἐπιβάντες τῆς λέμβου ὠδηγήθησαν εἰς τὸ πλοῖον.

— Ποῦ εἶνε τὰ κοράσια; ἠρώτησεν αὐτὸν ἐπιτακτικῶς ὁ Ἰνδός.

— Ἀπεστάλησαν ἤδη εἰς Ταντσού, ἐφέλλισεν ὁ Μανδάρινος μετὰ θρηϊάδους μορφασμοῦ.

— Ψεύδεται, κακοῦργε, ἀπήντησεν αὐτῷ βροντωδῶς ὁ διερμηγνός· τὰ κοράσια εὐρίσκονται ἐν τῇ πόλει! Τὸ γνωρίζομεν.

— Ἀδύνατον! ἀπήντησε στενάζων ὁ εὐσαρκος διοικητής. Ἐρωτήματα οἰονδήποτε θέλετε, τὰ κοράσια ἀνεχώρησαν ἤδη ἀπὸ τῆς χθὲς καὶ τῇ στιγμῇ ταύτῃ ἔχουσι φθάσει πάντως εἰς τὸν πρὸς ὄν δρόνον.

— Καλῶς θὰ παραδώσῃς τότε εἰς ἡμᾶς ὡς ὀμήρους τέσσαρας προκρίτους Σίνας καὶ τέσσαρας προκρίτους γυναῖκας, ἕως οὐ βεβαιωθῶμεν μετὰ θετικότητος ὅτι τὰ κοράσια εὐρίσκονται ἐν Ταντσού. Ἐὰν δὲν πράξῃς τοῦτο θὰ μεταβάλωμεν ὀλόκληρον τὴν πόλιν σας εἰς ἐρείπια.

Ὁ Μανδάρινος διέρρηξε τὸν βόστρυχον αὐτοῦ καὶ ἔκαμε πολλὰ γενναῖα πηδήματα, δι' ὧν ὑπεστήριξε τὰς ὑπὲρ χάριτος παρακλήσεις του! Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ραϊκόβιτς ἐπέμεινε, ὁ διοικητής ἐδήλωσεν ὅτι εἶνε ἐτοιμὸς νὰ παραδώσῃ τοὺς ὀμήρους.

Ἄφου οἱ 8 Σῖναι ὠδηγήθησαν ἐπὶ τοῦ πλοίου, ἀνεπέτασεν ἡ Amorevole καὶ πάλιν τὰ ἱστία αὐτῆς καὶ ἀπέπλευσε τῇ ἰδίᾳ νουκτὶ πρὸς τὸ Ταντσού. Ἡ πόλις αὐτὴ ἐν τούτοις κείται ἐξ ἑλπίων εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς χώρας ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Peimient-schiaug, ὃν πλοίαρχος δὲν ἤθελεν νὰ εἰσπλεύσῃ ἐν νουκτὶ. Περιέμμενε λοιπὸν παρὰ τὰς ἐκβολὰς ἀναμένων τὴν ἀνατολήν τῆς ἡμέρας.

Ἀμα τῇ ἡμέρᾳ ἡ κορβέττα προαποστείλασα τὴν λέμβον εἰς κατοπτέυσιν ἀνεπέτασε κατὰ τὸ ἡμῖσι τὰ ἱστία αὐτῆς καὶ ἤρξατο ἀναπλεύουσα τὸν ποταμόν. Ὅσα πλοίαρια συνήτων ἄοπλα σφινον ἀνενόχλητα. Ἄλλ' ἐν ὧν πλισμένον διὰ τηλεβόλων καὶ διατεθμένων

ν' αντιστή εις τὸν ἀνάπλου τῆς Amorevole ἀνευ οὐδεμιᾶς βραδύτητος ἐβυθίσθη. Ἡ εἰδησις τῆς προσεγγίσεως τῆς κορβέτας διεδόθη ταχέως καὶ ὅτε αὐτὴ ἔφθασε πρὸ τῆς πόλεως, ἀμυντικὴ κανονοστοιχία εἶχεν ἤδη τοποθετηθῆ ἐν τῷ λιμένι ἥτις καὶ ἤρξατο τοῦ πυρός.

Βολαί τινες τῆς κορβέτας ἤρκεσαν νὰ καταστρέψωσι τὴν πρόχειρον ταύτην κανονοστοιχίαν καὶ ἡ πόλις ἔκειτο καὶ πάλιν ἀνυπεράσπιστος πρὸς τῶν ποδῶν τῶν νικητῶν.

§
Ἔκ το Γερμανικοῦ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

(ἐπεται τὸ τέλος)

ΕΝ ΜΑΘΗΜΑ

πρωτότυπον διήγημα

(συνέχεια)

ὑπὸ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΒΑΛΑΒΑΝΗ

Γ'

Ἠρώτων τινὰ ὁ κύρ Γιαννάκης ἐκάθητο εἰς τὴν τραπέζαν του, ἥτις τῷ ἐχρησίμευε καὶ διὰ προσωρινὸν γραφεῖόν του καὶ εἶχεν ἐμπροσθέν του σημειώσεις τινάς. Ἦτο μόνος.

Ὁ κύρ Γιαννάκης ἦτο ἤδη πλέον τῶν ἐξήκοντα ἐτῶν. Ἦτο κοντοῦ ἀναστήματος καὶ ἐφόρει, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, βράκκας. Εἶχεν ἀφήση τὴν γενειάδα του, καὶ τοῦτο τὸ ἔκκαμνε δι' αἰκονομίαν, ἵνα μὴ πληρώσῃ εἰς τὸν κουρέα πλεῖονα χρήματα. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ κουρέας ἐδέχετο δις τοῦ θύου εἰς τὸ κουρέιον τοῦ τὸν κύρ Γιαννάκη. Τὸν προετίμα δὲ οὗτος διότι εἶχε τὸ κουρέιον τοῦ εἰς ἀπόκεντρον τι μέρος καὶ ἐπειδὴ ἦτο παλαιὸς φίλος τοῦ κύρ Γιαννάκη τῷ ἔκαμνε ἐκ τούτου χάριν ὥστε ὅταν ἐκούρευε τὸν κύρ Γιαννάκη ἐλάμβανε μόνον 40 λεπτά.

Ἐκάθητο λοιπὸν ὁ κύρ Γιαννάκης καὶ ἡ ἐνασχολοῦσα αὐτὸν ὑπόθεσις ἦτο οἰκία τις ἣν εἶχεν εἰς τὴν συνοικίαν Πλάκας καὶ ἦν τινὰ παλαιωτάτη οὖσαν, ἐπεθύμει νὰ πωλήσῃ.

— Ἄν 'μπορέσω, ἐμονολόγει ὁ κύρ Γιαννάκης, νὰ πωλήσω αὐτὸ τὸ σπῆτι, καλὰ τὴν ἔχω. Ἐ! τῆς εἰκοσι χιλιαδούλες εἰς τῆς πάρωμε ἂν καὶ δὲν τῆς

ἀξίζει. Ἄμ, βαρβέθηκα πλεῖν, κάθε 'μέρα φθειάσε, φθειάσε καταροδεύθηκα. Νὰ γλυτώσω κι' ἀπὸ τὰ βάσανα! Ἐ! ἔ! ἄμ! εἰς τῆς πάρωμ ἐγὼ εἰκοσι γιαντι σου τὴν ἐσυγύρισα, τὴν ἐμπογιότισα ἀπ' ἐξῆς καὶ ἀπὸ μέσα 'ποῦ νομίζεις πῶς εἶνε τῆς ὥρας. Καὶ εἶνε ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Καποδίστρια. Ἐ! καὶ νὰ 'ποῦμε κατ' τὴν μαύρη ἀλήθεια, μήπως κάμνω κλένεα κακὸ καὶ ἐξαιρετικὸν πρῶγμα ἐγὼ ἀπὸ τοῦς ἄλλους; Μήπως ὁ ὁ κόσμος δὲν κάμνει τὰ ἴδια; Μήπως τάχατες κι' αὐτὸς τοῦ εἰς τὸ πάρη δὲν εἰς τὸ κἄνη τὸ ἴδιο εἶταν εἰς τὸ πούληση εἰς τοῦς ἀγοραστὰς του; Ἐστὶ εἶνε αἰτὰ καλὰ καὶ ἀσυνέφροντα; κατὰ 'ποῦ λέγει καὶ ἡ παροιμία. Καὶ πῶς νὰ μὴ τὰ κάμω αὐτὰ ὅταν οἱ ἀγοραστὰς πιεθεύουν ὁ,τι τοῦς εἶπῃ; Νὰ, πέρσει 'ποῦ πούλησα ἓνα ἄλλο σπῆτι μήπως δὲν τοῦς 'κολλοῦσα ὁ,τι μοῦ ἐρχότουνα; τὸ κεφάλι! Καὶ ἐκεῖνοι τὰ ἐπίρριξαν! Οἱ κουντεντέδες! Βλέπεις τοῦς ἀγοραστὰς καὶ ζέλου τάχατες νὰ κάμνω πῶς γνωρίζουν ἀπὸ σπῆτια! τρεῖς περδικούλαις κάθουσαι καὶ πίνουνα ταμπάκο! Σοῦ βάνουνα τὰ γυαλιὰ τους, καὶ κτυποῦν τὸν τοῖχο γιὰ νὰ ἰδοῦν ἀνεῖναι σερτάς. Τρομάρα τους! Καὶ 'ποῦ νάξεραν ὅτι εἶναι γυμνάτος ἄχρυμα. Ἐπειτα σοῦ εἶμαι καὶ ἓνας κατεργαράκος ἐγὼ (ἐνταῦθα μειδιᾷ ἀνατράσκως), τοῦς κολακεῖω, τοῦς λέγω τάχατες ὅτι αἰ ἐγὼ δὲν τοῦς λέγω τίποτα ψευτικὰς γιὰ νὰ 'παινέσω τὸ σπῆτι μου γιὰτὶ 'ξέρω ὅτι αὐτοὶ γνωρίζουν πολὺ καλὰ ἀπὸ σπῆτια καὶ δὲν εἶνε δυνατὸ νὰ τοῦς γελάσω. τοῦς βλέπεις τότε καὶ χαμογελοῦν ἀπὸ εὐχαρίστησι. Μπούριδες!

Κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην διεκόπη ὑπὸ τῆς ἐπισόδου τῆς συζήτησης τοῦ Ἄναστασιᾶς μετὰ τῆς θυγατρὸς τῆς. Ἡ Φανὴ, εἰκοσι καὶ τριῶν ἐτῶν, ἦτο ἀναστήματος ὄλιγον ἂνω τῶ μετρίου, μέλλον ἰσχνὴν μετ' ὠοειδὲς πρόσωπον καὶ μετ' οὐσιογυμναίαν γλυκεῖαν μετ' ὀφθαλμοῦς δὲ μέλανας ὅσες ἡμίκελειον ὑποκρινόμενη τὴν μῶμα. Ἐφόρει οἰκιακὴν ἐσθῆτα κατὰ τὸν τελευταῖον συρμόν κατεσκευασμένην. Ἡ μήτηρ τῆς ἦτο καὶ αὐτὴ ὄλιγον ὑψηλοῦ ἀναστήματος, οὕτε ὠραία οὕτε ἀσχημος, καὶ ἐτῶν τὴν ἡλικίαν πενήτηκοντα περίπου καὶ αὐτὴ ἐπίσης ἦτο ἐνδεδυμένη κατὰ τὸν συρμόν.

Ἡ Φανὴ εἶχε θεμελιωμένον τὸν θραχινόνα τῆς ἐντὸς ἐκεῖνου τῆς μητρὸς τῆς, τοῦθ' ὅπερ ἰδὼν ὁ κύρ Γιαννάκης;

— Μὰ, γυναῖκα, ἀνεκράξες, πάντα θὰ παιδιάρηξ; Ἄντι νὰ συμβουλεύης τὴν κόρη σου κάθεσαι καὶ παίζεις μαζὺ τῆς. Ὅριστε τώρα ἀλαμπρατσέτα μαζὺ μετ' τὴν κόρη τῆς! !

— Καθήμεν Γιαννάκη, ὅλο μετ' γκρυμνίζεις, ἀπῆντησεν ἡ Ἄναστασία. Τί σὲ πειράζει αὐτὸ τώρα νὰ μετ' ἔχη μὴ πρᾶτσο ἡ Φανὴ!

— Ἀλήθεια, μπαμπᾶ, εἶσαι πολὺ γκρυμνάρης, προσθέτει ἡ Φανὴ. Τίποτα ἀπὸ ὅσα κάμνομεν δὲν σ' ἀρέσει. Mon Dieu!

— Δὲν μοῦ λὲς οὐ, δὲν σοῦ 'πα νὰ κᾶς εἰς τὴν κουζίνα νὰ μαγειρεύης σήμερα...

— Μὰ, Παπα μου...

— Ὅποτε τώρα! μ' ἔκανες καὶ παπᾶ!...

— Μὰ, μπαμπᾶ, τὸ Παπα εἶνε γαλλικὸν καὶ θὰ εἶπη πατέρας...

— Σοῦ εἶπα χιλιας φοραὶς, ἀπῆντησεν ὁ κύρ Γιαννάκης ὀργισμένος, νὰ μὴ μοῦ λὲς αὐταῖς ταῖς ἀηδίας. Ἄκουσ ἐκεῖ, δὲν 'μπορεῖς νὰ εἰπῆς πατέρα καὶ μητέρα, μὰ νὰ νὰ μέλιστα, ἀλλὰ μπαμπᾶ, παπᾶ, παπᾶ, μαμά... Ἄκουσ ἐκεῖ μαμά! ! Μαμά λένε τὰ μικρὰ παιδιά 'ποῦ ζητοῦν ψωμί! Παπὰ λεί. Πῆς τώρα πῶς ἡ μητέρα σου εἶνε Παπαδιά καὶ σὺ Παπαδοπούλα! Ἄηδίας! Μίλα, κορίτσι μου τοῦ Χατῆρα σου τὴν γλώσσα!

— Μὰ εἶνε πρόστυχη, μπαμπᾶ.

— Πάλα τὰ ἴδια! Πρόστυχη σοῦ φαίνεται, ὄχ! πριζηπέσα μου! Αὐτὴ εἶνε ἡ καθαρὴ Ἑλληνική. Νὰ πάρη ὁ διάβολος ἐκεῖναις τῆς γαλλδαῖς 'ποῦ ἐρχοται εἰς τὴν Ἑλλάδα!

— Ἀρχισες πάλι, πατέρα.

— Ἀρχισα, θέβαια, ἀρχισα! Νὰ πᾶς εἰς τὴν κουζίνα σοῦ εἶπα. Ἄναστασία, προσέθηκεν ὁ κύρ Γιαννάκης ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν σύζυγόν του, θὰ μετανόησας μίαν ἡμέραν. Κοτζᾶμου κορίτσι νὰ μὴ 'ξείρη νὰ κἄνη ἓνα φαγητό.

— Τὸ κορίτσι μου δὲν τῶχα γιὰ τὴν κουζίνα. Μοῦ φαίνεσθε πῶς σοῦ τὸ εἶπα πολλὰς φοραὶς Γιαννάκη. Κορίτσι 'ποῦ ἐσοῦδασε τόσο καλὰ δὲν εἶνε γιὰ μαγειρεῖο.

— Μπρὲ! εὐγὲ σου! Ἰδέαις 'ποῦ τῆς ἔχεις!...

— Σὰν δὲν σ' ἀρέσουν, τράβα τὸ δρόμο σου.

— Θὰ τὸν τραβήξω θέβαια, θὰ τὸν τραβήξω. Καὶ καλὰ 'ποῦ μοῦ τὸ 'θυμήθηκες. Ἐχω δουλειὰ καὶ ἀπὸ σᾶς, ἂν καθήκη κανεῖς νὰ σᾶς 'μιλήθ, ὅτε τὸ βράδυ δὲν ξεγλυτώνει.

Καὶ ὁ κύρ Γιαννάκης περισυλλέξας τὰς ἐπὶ τῆς τραπέζης σημειώσεις τὰς ἐθεσεν ἐντὸς τοῦ θαλακίου του καὶ ἐγερθεὶς ἔλαβε τὸν πῆλον του, ἐφόρει τὸ ἀπαραιτήτων σᾶλι του, ὅπερ οὐδέποτε ἔφρινε, εἴτε χειμῶν, εἴτε θέρος ἦτο, καὶ ἔβη πρὸς ἔξοδον χωλαίων ὄλιγον. Ἡ αἰτία δὲ τῆς χωλότατος του ἦτο ἀποπληξία ἥτις τῷ εἶχε συμβῆ πρότινον ἐτῶν ἓνεκα μεγάλης ὀργῆς καὶ λύπης ἣν ἐδοκίμασεν ἐπειδὴ, ὅτε ἐπιδώρθου οἰκίαν τετὰ, ὁ ἐργολάβος τὸν ἠπάτησε καὶ τῷ ἔλαβε ἑκατὸν δραχμὰς περισσότερον.

Ὅτε τὸν εἶδεν ἀναχωροῦντα ἡ Φανὴ τῷ εἶπε:

— Μπαμπᾶ μου, ποῦ πγαίνεις;

— Μπαμπᾶ!... ἄμ!... εἰς τὸ μπακάλιο.

— Ἄχ! μπαμπᾶ, διατὶ δὲν ἄφινες πλέον αὐτὸ τὸ μπακάλιο, εἶπει ἡ Φανὴ δι' ἡμιεπιπληκτικῶ ὕφους. Τώρα πλέον ἔχεις περιουσίαν, τί τὸ θέλεις πλέον αὐτὸ τὸ ὁποῖον σὲ καταβάδει ἀπὸ τὴν θέσι σου.

— Ἀλήθεια, καλὰ σοῦ λέγει, καὶ σοῦ τὸ εἶπα καὶ ἐγὼ, ὑπολαμβάνει ἡ σύζυγός του. Δὲν 'μπορῶ καὶ ἐγὼ πλέον. Νὰ, νύνομαι σὰν ταῖς καλλίτεραις κυρίαις καὶ ἔμωσ ὅταν βγαίνω ἐξῶ, ἀκούω τοῦ μετ' λέγουν ἀναματαζῦ των μερικαῖς «Νὰ, ἡ κυρὰ Λουράκενα ἡ μακάλισσα!»

— Τί φρίκην! λέγει ἡ Φανὴ μετ' χειρονομίαν ἀηδίας.

— Ὅ,τι θέλει ἄς εἶνε, ἀπῆντησεν ὁ κύρ Λουράκος, ἐγὼ δὲν τ' ἀφίνω τὸ μπακάλιο, γιὰτὶ κεροδίω πολλὰ ἀπ' αὐτό. Λέγετε ὅτι θέλετε ἐγὼ δὲν τ' ἀφίνω.

— Ἄ! τί σκληρὸς ποῦ εἶσαι, μπαμπᾶ! ὅλο μᾶς δυσαρεγῆς! λέγει ἡ Φανὴ μελαγχολικῶς.

— Ἴσα, ἴσα, τὸ ἐναντίο συμβαίνει, ἀπῆντησε Συμωδῶς ὁ κύρ Γιαννάκης. Σκληρὸς! ἀκούσ ἐκεῖ σκληρὸς! Καὶ προῦχῶρες πρὸς τὴν θύραν. Τὴν στιγμήν ἐκεῖνην ἡ θύρα ἐκρούσθη.

— Ἐμπα, ποῖς εἶνε; ἐρωτᾷ ὁ κύρ Γιαννάκης. Ποῦ εἶνε ἐκεῖνη ἡ Μαρουσῶ, ἐχάθη πάλιν;

Ἡ θύρα ἀνοίγει καὶ παῖς καταστήματος παρουσιάσθη.

— Ἡ κυρία Λουράκου ἐδῶ εἶνε; ἤρῳησε διπλῶς ὁ νέος.

— Ἐδῶ εἶνε, ἀπαντᾷ ὁ κύρ Γιαννάκης εὐθύς. Τί τὴν θέλεις;

— Ἐνα λογαριασμὸ ἔφερα διὰ νὰ... .

— Λογαριασμὸ! πάλι λογαριασμοῦς!... γιὰ δώσέ μου τὸν, λέγει ὀργισμένος ὄλιγον ὁ κύρ Γιαννάκης. Ποιανὸ εἶνε;

— Τῆς κυρίας Λιζέ!

— Τῆς Λιζέ!! ἀνακράζει ἐκπεπληγμένος ὁ κύρ Γιαννάκης. Τῆς Λιζέ εἶπες; Καὶ πότε ἐφθειασα ἐγὼ εἰς τὴν Λιζέ; δὲν μοῦ λὲς;

— Καλὲ Γιαννάκη, ἀπῆντησεν εὐθύς ἡ κυρία Ἄναστασία, δὲν ἐφθειασες σὺ, ἀλλ' ἡ Φανὴ παρηγγεῖλε δύο φορέματα...

— Ἐλα σῶπα, σῶπα τώρα, ἀπῆντησεν ὁ κύρ Γιαννάκης μετὰ κεκρατημένης ὀργῆς. Πόσα κάμνω; Καὶ θέσας τὰ ὀμματοῦλάλι του ἀνέγνωσε: «ἰδιὰ δύο μετὰξίνα φορέματα δραχμὰς 350.»

— 350! ἀνακράζει. Καλὲ σᾶς μ' ἀφανίσκατε! Πήγαινε, παιδί μου, πήγαινε καὶ τὰ βρῖσκομαι ἄλλοτε, λέγει πρὸς τὸν νέον. Τώρα δὲν ἔχω, πέρασε ἄλλοτε.

— Μὰ ἦλθα τόσαις φοραῖς, ἀπῆντησεν ὁ νέος

δυσραρεσμένοι, και ὄλο μὲ διώχνουν. Μοῦ εἶπαν νὰ κάρω τῶρα τὰ λεπτά διότι ἔχουν πληρωμάς,

— Σὺ εἶπα νὰ φύγης, ἀπάντησεν ὁ κύριος Γιαννῆς ὠργισμένος: Ὅτι θέλεις κάμει, λεπτά δὲν ἔχω τῶρα.

— Μὰ...

— Μὰς και ξερὸ σου.

— Μὰ νᾶχετε καλλίτερο τρόπο, κύριε.

— Μὰ, μπαμπᾶ... ἀπετόλημει νὰ εἶπῃ ἡ Φανή.

— Θὰ φύγης σοῦ εἶπα! εἶπεν ὁ κύριος Γιαννῆς πρὸς τὸν νέον μὴ δώσας προσοχὴν εἰς τὴν Φανήν.

Καὶ προύχωρσεν ἀπειλητικῶς πρὸς τὸν νέον. Ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος φοβήθει ἐξήλθε σπεύδων και μουρμουρίζων ἐντός του.

Μείνας μόνος ὁ κύριος Γιαννῆς μετὰ τῆς γυναίκος του ἤτις τὰ εἶχε χρειασθῆ ὀλίγον και τῆς θυγατρὸς του, ἀφ' οὗ ἐβίβει πρῶτον ἐπ' αὐτῶν ὠργισμένον βλέμμα ἐξέβαλε τὸ μανθῆλι του και ἐπογγύισεν τὸ πλῆρες ἰδρώτος ἐκ τῆς συγκωρίας μετώπων του. Ἐπειτα παρατηρῶν ἀμφοτέρως.

— Μ' ἐφέρατε εἰς μίαν κατάστασιν, εἶπεν, ὅπου ὀλίγον ἴκοντο νὰ μοῦ ἐλθῆ ἀποπληξία πάλιν. Ἐβέλγη τὴν ὥρα ἐὰν δὲν ἦταν ἐμπροσθὰ αὐτὸ τὸ παιδί θὰ εἶς ἐπιγναίκα και τῆς δύο...

— Μὰ, μπαμπᾶ...

— Σιώπη, διέκοψεν ὀργισθὼς ὁ κύριος Γιαννῆς. Σὺ, γυναίκα δὲν σ' ἀρέσουν ἡ ἄλλαις ἀφραταίς μόνον θέλεις νὰ πηγαίνης εἰς τὴν Λιζέ; δὲν...

— Μὰ δὲν εἶνε ἰδικά μου, ἀπάντησεν ἡ Ἀναστασία. Ἡ Φανὴ ἐφθειασε δύο φορμάτα ἐκεῖ.

— Καὶ ἂν τὰ φθειασῆ ἡ Φανὴ τί; ἀπάντησεν πάντοτε ὠργισμένος ὁ κύριος Γιαννῆς. Σὺ ἂν μητέρα τῆς ἐπρεπε νὰ τὴν συμβουλεύσης, νὰ τὴν πᾶς εἰς μίαν ἄλλη ἀφραταί...

— Μὰ ἐγὼ ἤθελα εἰς τὴν Λιζέ... λέγει μετὰ πείσιμον σχεδὸν ὕψους ἡ Φανή.

— Ἡθελε! ἤθελε! ἀπαντᾷ εἰρωνικῶς ὁ κύριος Γιαννῆς. Καὶ δὲν μοῦ λές, ποῖαν τὸ λές, τὸ ἤθελε; Ὅταν ἀνδρῶνθης κάμε ὅτι θέλεις, τῶρα ὅμως θὰ κάνης ὅτι θέλω ἐγὼ! Εἰς σὲ τὸ λέγω, γυναίκα, ἐπρεπε νὰ τὴν συμβουλεύσης. Μπρὲ, γυναίκα, γιὰ Λιζέ ἐμεθα μεις;

— Μὰ ἀφ' οὗ δὲν ἤθελε, λέγει ἡ Ἀναστασία, τί νὰ κάμω;

— Τί νὰ κάνης; εἶπεν ὁ κύριος Γιαννῆς. Τί νὰ κάνης λές; Μὰ μοῦ τὸ πῆς ἐμένα κι' ἐδῶτες ἐν φέρον ἐγὼ τί ἠμποροῦσα νὰ κάνω. Μνήσθητίμου Κύριε!

— Ἀχ! πατέρα, τί κακό; ποῦ εἰσὶ; εἶπε διὰ ζωπευτικῷ τόνου ἡ Φανή.

— Κακό! κακό! εἶπε μουρμουρίζων ὁ κύριος Γιαννῆς. Δὲν λές ὅτι εἶμαι πολὺ καλὸς και γι' αὐτὸ μοῦ τὰ κάνετε ὅλα αὐτά. Ἄλλη φορὰ εἰς τὴν Λιζέ

δὲν θέλω νὰ πατήσητε τὸ ποδάρικον εἰ δὲ μὴ θὰ σελῶ νὰ ἐδοποιήσω εἰς αὐτοῦ; ὅτι ἂν πᾶτε ἄλλη φορὰ ἐκεῖ, πληρωμὴν πλέον ἀπὸ ἐμὲ νὰ μὴ περιμένουν! Βλέπω ὅμως ὅτι μὲ σὰς θὰ μεσημεριάσω ἐδῶ και ἔγω πολλὴ δουλειὰ εἰς τὸ μαγαζι.

— Ὅ τὸ μαγαζι! λέγει εἰρωνικῶς ἡ Φανή. Ἀχ! αὐτὸ τὸ μαγαζι!

— Εἰς τὸ μακαλίκο ἂν θέλῃς, λέγει ὁ κύριος Γιαννῆς χαρκαίκα; και βιάων πρὸς ἐξοδον.

Ὅταν ὅμως ἐπλησίαζεν εἰς τὴν θύραν, ἡ ἀπέναντι τῆς θύρας ταύτης ἄλλη θύρα, ἣτις ἦτο ἡ τῆς αἰθούσης, ἦτο ἀνοικτῆ. Διὰ ταύτης δὲ παρατηρεῖτο νέον ἀγγεῖον αἰνικὸν ὅπερ ἦτο ταυμένον ἐπὶ τινος τραπέζιδου.

— Ἀμ' κείνο κ' εἶ, λέγει φρεφόμενος πρὸς τὰς δύο γυναίκας και δεικνύων διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς τὸ ἀγγεῖον, εἰς πρᾶγμα πάλαι εἶνε;

— Εἶν' ἕνα αἰνικὸν ἀγγεῖον, μπαμπᾶ, πολὺ ὠραῖον, ἀπάντησεν προθύμως ἡ Φανή.

— Ἐ! και πότε τὸ πέρατε, γιατί ἄλλη φορὰ δὲν τῶρα ἰδῆ!

— Χθὲς τὸ ἐφεραν.

— Καὶ ἂν πᾶσα νᾶχη, ἐρωτᾷ ἀπλοικῶς ὁ κύριος Γιαννῆς ἔχει 50 λεπτά;

— Ὅχι δὲ Γιαννῆς, ἀπαντᾷ ἡ σύζυγός του, αὐτὸ εἶνε κινεζικὸ ἀγγεῖον και ἀξίζει ἀκριβὰ, ἔχει τοὺλάχιστον 150 φράγκα.

— 150 φράγκα! ἀπάντησεν ἐκπληκτος ὁ κύριος Γιαννῆς, ἐκ δὲ τῆς ἐκπληξέως του ἀρῆκε νὰ τῷ πῆσῃ ἡ βιάδος του. 150 φράγ. Μπρὲ γυναίκα μὲ τὰ σωσά σου τὸ λές; Καὶ τὰ ἐπληρώσατε Ποῦ τὰ εἴρεκατε τὰ χρήματα;

— Ὅχι, δὲν τὸ ἐπληρώσαμεν ἀκόμη, πατέρα, ἐπεριμένεμεν διὰ τὰ σοῦ εἰπώμεν...

— Καὶ θάλθουν νὰ τὰ ζητήσουν! Γρήγορα νὰ τὸ σελήτε ὀπίσω, ὀπίσω πάλιν. Δὲν τὸ δέχομαι. Μπρὲ τί τὸ θέλετε αὐτὸ τὸ κελλοκάνατο;

— Μὰ, μπαμπᾶ, ἀπὸ τοῦ Μαϊφάρτ! παλλοκάνατο!

— Μὰ δὲν ἐπαίρεις ἕνα ἄλλο κανατί ἐκεῖ νὰ λές ὅτι εἶν' ἀπὸ τοῦ Μαϊφάρτ, ἀπαντᾷ ὁ κύριος Γιαννῆς μετ' ἀπελπισίας. Καλὲ σὰς μὲ κατασρέψατε. Ἐγὼ νὰ μαζεύω τὰ χρήματα λεπτὸ, λεπτὸ, και εἰς νὰ μοῦ τὰ πετᾶτε ἀπὸ τὸ παράθυρο! ὦ δυστυχία μου! θὰ μοῦ ἐλθῆ πάλιν ἀποπληξία. Γρήγορα νὰ τὸ σελήτε σήμερα, τῶρα μάλιστα, δὲν τὸ δέχομαι.

— Μὰ, μπαμπᾶ! λέγει ἡ Φανὴ δυσραρεσμένη.

— Νὰ σωπίσης! εἰ δὲ μὴ πιάνω και τὸ ἐπάω, ἀνέκραξεν ὠργισμένος ὁ κύριος Γιαννῆς.

— Ἄν τὸ σπᾶσης θὰ τὸ πληρώσης, εἶπεν ἡ σύζυγός του κακεντρέχως.

Εἰς ταῦτα μὴ εἰρών ν' ἀπάντησῃ τίποτε ὁ κύριος Γιαννῆς ἐλαβεν ἀπὸ χαμαὶ τὴν βιάδον του και α'

νεγώρησε καταρώμενος τὴν ὥραν και τὴν συγκυρίαν καθ' ἣν ἐβίβει τὴν θυγατέρα του εἰς τὸ σχολεῖον διὰ νὰ μάθῃ τοιαῦτα μόνον πράγματα.

(ἔπειτα τὸ τέλος.)

ΓΕΩΡΓ. Α. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ.

ΣΥΛΛΕΞΕΙΣ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ

Α.

ΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ, εἶνε βητόν πρὸς τὴν συνήθη ἀποδιδόμενη αὐτῷ στενοτάτῃ σημασίᾳ και εὐρυτάτῃ ἐπιδεκτικῶν ἐφαρμογῆς: οὕτως μετὰ τὸ ἄτομον, ἡ οἰκογένεια, ἡ κοινωσία, τὸ ἔθνος και γενικώτερον ἡ ἀνθρωπότης ὡς ἐπὶ μᾶλλον και ἀλλοθεν εὐρύτερον ἡμᾶς αὐτοὺς παριστώσαι ἔννοιαί, δέον σπουδαίως τὴν ἡμετέραν ν' ἀπασχολήσωσι προσοχὴν. Ὅπως δ' ἕκαστος ἡμῶν μετὰ τὴν γνῶσιν τῶν περὶ αὐτῶν ἀντικειμένων ἀνέρχεται εἰς τὴν ὑψηλοτέραν τῶν γνῶσεων, τὴν γινώσκον ἑαυτοῦ, οὕτω και ἡ ἀνθρωπότης, ἡ ταῦτα ὡς γνωστὸν τῇ ἀναπτύξει ἕκαστου ἀτόμου ἐμφανίζουσα στάδια, πρῶτον συνήλαβεν ἕδραν περὶ τῶν ἐκτός αὐτῆς ἀντικειμένων, και εἴτα ἑαυτὴν ἐμελέτησεν ἡ δ' ἐποχὴ αὐτῆ ἀφ' ἣς πρὸς πληρῆ τῶν κατ' αὐτὴν γνῶσιν, ἤρξατο ἑαυτὴν μελετῶσα οὐχὶ πολλῶν προγενεστέρων ὑπάρχει τῶν ἡμετέρων ἡμερῶν.

Κατὰ διαφόρους ἐποχὰς διαφόρως ἑαυτὸν ὁ ἀνθρώπος ἐμελέτησεν. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ, ὡς φαίνεται παρ' Ἀριστοτέλει, Ἄνθρωπος ἐκαλεῖτο ἡ μελέτη τῶν ψυχικῶν φαινομένων, ὡς τούτων διακρινόντων τὸ λογικὸν ζῶον, τὸν ἀνθρώπον τῶν ἀλόγων ζῶων, τὴν δὲ σημασίαν ταύτην διετήρησεν ἡ Ἀνθρωπολογία μέχρι τοῦ Αἰναιῶς, παρ' ᾧ κατὰ πρῶτον και εἴτα παρὰ τῷ Blumenbach ἡ ἀνθρωπολογία μετέβαλεν ἐντελῶς σχεδὸν σημασίαν ἀπὸ δὲ ψυχολογίας εἰς τὴν φυσικήν, ἐγένετο φυσιογραφικὴ ἐπιστήμη, ἀσχολουμένη κυρίως περὶ τὴν σωματολογίαν τοῦ ἀνθρώπου ὁ δὲ Blumenbach πρῶτος συλλέξας τὰς μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς περὶ τῶν ἀνθρωπίνων φυλῶν γνῶσεις, διήρε-

σε τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς πέντε φυλάς και ἡ ἐκατονηταετηρίδα σχεδὸν ἀριθμοῦσα διαίρεσις αὐτῆ, ὅπ' ἄλλων και τούτων ὅπ' ἄλλων διαδοχικῶς ἀντικατασταθῆσα ἐνεκα τοῦ μονομεροῦς τῆς βάσεως τῆς εἶνα ἡ ἐτι παρ' ἡμῖν διδασκουμένη, ἦν δύναται πᾶς τις νὰ εὐ-ἡ εἰς τὰ διδασκτικὰ τῶν σχολείων βιβλία, παραλλήλως τῇ ταξινομησει τῶν ζῶων τοῦ Cuvier και τῇ τῶν φυλῶν παρὰ τοῦ Jussieu.

Ἀπὸ τοῦ Blumembach τοῦ θεμελιωτοῦ τούτου τῆς νεωτέρας ἀνθρωπολογίας αἱ περὶ ἡγεσίαι και μορφολογικαὶ ἐν τοῖς ἐπιστημονικοῖς ἐργαστηρίοις ἐρευνᾶν, συνέλεξαν μέγαν πλοῦτον περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους γνῶσεων, τὴν ἐκμετάλλουσαν τοῦ ὁποίου διάφοροι, κατ' ἰδίαν ἐκάστη ἀνέλαβον ἐπιστήμαι ὀνομαζόμεναι συλλήθδην ἀνθρωπολογικαί.

Ἀλλὰ τίς ὁ ὄρισμός τῆς ἀνθρωπολογίας ἐν τῇ γενικωτέρᾳ τῆς λέξεως σημασίᾳ; Ὁ Broca, ὁ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀποθανὼν σοφὸς Γάλλος ἱατρός, ὁ ταύτις τὸ βνομία του μετὰ τῆς ἰδίας ἀνθρωπολογίας, ἐλεγε τὴν ἀνθρωπολογίαν ὡς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὁ δὲ de Quatrefages ὀρίζει τὴν ἀνθρωπολογίαν ὡς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρώπου γονομένην μονογραφικῶς ὅπως ἐννοεῖ τὴν μονογραφίαν ζωολόγος μελετῶν οἰονδηποτε ζῴικον εἶδος: ἀλλὰ τί ἐξετάζεται ἐν τῇ ζωολογικῇ μονογραφίᾳ π.χ. τοῦ κυνός; ἡ περὶ κυνὸς μελέτη ἣτις ἀναλόγως θὰ ὀνομαζέτο κυνολογία περιλαμβάνει τὴν ἀνατομικήν και φυσιολογικήν τοῦ σώματος αὐτοῦ ἐρευνᾶν τὰς διαφόρους αὐτοῦ παραλλαγὰς και τὴν ταξινόμησιν αὐτῶν, τὰ ἦθη και ἔξεις, τὰς ἐναυτῇ παρατηρουμένας πνευματικὰς δυνάμεις, μνήμην, φαντασίαν κ.τ.λ., τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιγῆς κυνῶν, και τέλος προσπαθεῖ νὰ εὐρή τὴν ἀρχὴν τοῦ ζῴικου εἶδους ἐν δὲ ἠδύνατο ὁ ἀνθρώπος νὰ ἐνοήτῃ τὴν σημασίαν τῶν τοῦ κυνός γραισμοῦν, ἴδιον τμήμα τῆς κυνολογίας θὰ καταγίνετο περὶ τὴν τούτων μελέτην: τοιαύτη θὰ ἦτο ἡ κυνολογία, τοιαύτη ἡ ἱππολογία και ἡ οἰουδηποτε ἄλλου ζῴου πληρῆ μονογραφία διὰτὶ νὰ εἶνε διάφορος τούτων ἡ ἀνθρωπολογία; οὐδεὶς λόγος περὶ τούτου ὑπάρχει. Καὶ ἡ ἀνθρωπολογία μελετῶσα τὸν ἀνθρώπον και τὴν ἀνθρωπότητα, κατὰ τὸν James Hunt ἐξετάζουσα τὴν ἐν τῷ ζῴῳ

κῶ βασιλείῳ θέσιν καὶ σημασίαν αὐτοῦ, ἐποτελῆ εἶδος, γένος, ὁμοιογένειαν, κ.τ.λ. τὰς ἐν τῇ ἀνθρωπότητι δυνατὰς ζωολογικὰς ὑποδιαιρέσεις, εἶδη, ποικιλίας, φυλάς, τὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἀποτελοῦντα τυχαία καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον φυσικὰ ἀνθρώπων ἀθροίσματα τὰ ἔθνη μετὰ τῶν διαφορῶν αὐτῶν ἐθίμων, παραδόσεων καὶ μύθων, τὸν ἀριθμὸν τὸν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων, τὴν γένεσιν καὶ ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος, τὴν γλῶσσαν, τὰς πρὸς ἀλλήλους τῶν ἀνθρώπων σχέσεις τὰς τε κοινὰς μετὰ τῶν ἄλλων ζῶων καὶ τὰς τῷ ἀνθρώπῳ ἰδιαζούσας πνευματικὰς δυνάμεις, περιλαμβάνει τὴν ἀνατομίαν, φυσιολογίαν, ψυχολογίαν, ἠθνογραφίαν, ἠθνολογίαν, φιλολογίαν, γλωσσολογίαν, ἀρχαιολογίαν, παλαιολογίαν καὶ πᾶσαν ἄλλην ταύτης συναφῆ ἐπιστήμην.

Ἡ πρὸ πολλοῦ ὅμως χρόνου ἀρξαμένη καὶ ἐντεῦθεν μεγίστη καταστάσα ἀνάπτυξις τινῶν ἐκ τῶν ἐπιστημῶν τούτων, ἰδίᾳ δὲ ἡ παρὰ ταύταις ἐφαρμογὴ ἰδιαζουσῶν μεθόδων, ἀπεξένωσαν τὰ μέγιστα τῶν λοιπῶν ἀνθρωπολογικῶν, τῶν μάλιστα δεκάδα ἐτῶν ἀριθμῶσάν, καὶ χαρακτηρίζομεν διὰ τῆς παρὰ ταύτης ἐφαρμογῆς τῶν παρὰ τὰς φυσιογραφικὰς ἐπιστήμεις ἐν χρήσει μεθόδων, αἰτίνας διὰ μεγίστης παρ' ἐκείναις ἐστέρησαν ἐπιτυχίας.

ὑπὸ τὸ ὄνομα δὲ ἀνθρωπολογικαὶ ἐπιστήμαι περιλαμβάνουσι τὴν μελέτην τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, τῶν λειτουργιῶν τῆς γενέσεως αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνατομικὴν σύγκρισιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζῶων, τὴν ἰδίᾳ λεγομένην ἀνθρωπολογίαν, τὴν ἠθνολογίαν, μελετῶσαν τὰ διάφορα τῶν ἀνθρώπων ἀθροίσματα μετὰ τῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων αὐτῶν, τὴν μυθολογίαν ἐξετάζουσαν τὴν πρώτην ἀρχὴν καὶ περαιτέρω ἀνάπτυξιν καὶ γενικῶς τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθηματος τὸν σχηματισμὸν, καὶ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐπίδρασιν τῶν διαφορῶν θρησκείων· τὴν γλωσσολογίαν ἐρευνῶσαν τὸν τῆς γλώσσης, τοῦ χαρακτηριστικῶς τούτου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους γνωρίσματος, σχηματισμὸν, τὰς πρὸς ἀλλήλας γενετικὰς καὶ συγγενικὰς τῶν γλωσσῶν σχέσεις καὶ καταλέγουσαν τὰς παραδόσεις καὶ τὰ δημοτικὰ ἄσματα τὴν Κοινωνιολογίαν συγκρίνουσαν τὰ δεδομένα τῆς Στατιστικῆς καὶ ἐντεῦθεν ἐξάγουσαν χρησιμώ-

τάτα τῷ ἀνεπτυγμένῳ ἀνθρώπῳ πορίσματα καὶ τέλος τὴν Ἱατρικὴν γεωγραφίαν σπουδάζουσαν τὴν ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἐπίδρασιν τοῦ κλίματος καὶ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν φαινομένων καὶ τὴν διαφορῶν ἐθνῶν, καὶ χωρῶν παθολογίαν.

Ἐκ πασῶν τῶν ἐπιστημῶν τούτων ἐνδιαφέρει ἡμῖν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ προϊστορικὴ ἀνθρωπολογία ἢ παλεθνολογία, ὡς ὑπὸ τοῦ ἐν Svezzia συνεδρίου ὠνομάσθη, μελετᾷ δὲ ἡ παλεθνολογία τὴν γένεσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἀνθρωπότητος πρὸ τῶν ἱστορικῶν μνημείων, ἐγγράφων καὶ παραδόσεων, κατὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ εἰδικωτάτου Gabriel di Mortillet, ὅστις διαιρεῖ τὴν ἐπιστήμην ταύτην ἐν τῇ προϊστορικῇ του εἰς τρία μεγάλα τμήματα, ἔχοντα ἀντικείμενον τὸ μὲν πρῶτον τὴν γένεσιν τοῦ ἀνθρώπου, τὸ δεύτερον τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ καὶ τὸ τρίτον τοὺς πρώτους χρόνους ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν τὰ προλεγόμενα τῆς ἱστορίας ἡμεῖς ὅμως οὐχὶ ἐπιστημονικὸν σύγγραμμα γράφοντες ἀλλὰ βραχεῖαν περιγραφὴν τοῦ βίου τῶν πρώτων ἀνθρώπων παρέχοντες, ἢ ἀκολουθήσωμεν τὴν εἰς περιόδους τῶν προϊστορικῶν χρόνων διαιρέσιν τοῦ Thomson ἣν ἐξεθέσαμεν εἰς τὸ 40ον τῆς «Ἐβδομάδος» φύλλον ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς μελέτης τοῦ λιθίνου αἰῶνος· ἀλλὰ πρὸ τούτου ἀνάγκη ὅπως ρίψωμεν ἐν βλέμμα ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς Γῆς ὅπως κἀλλιον ἐννοηθῶσι πλείστα τῆς προϊστορικῆς ἀνθρωπολογίας ζητήματα.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΟΤΣΕΝΙΓΟΣ.

ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΣ

[Δίηγμα]

ΜΕΘ' ἑνὸς τῶν φίλων μου μὲ συνδέει σκέψις ἐξαιρετικῶς γενναία, οἷα ἴσως δὲν συνδέεται ἄλλοτε δύο ἕτερα ὄντα ἐν τῷ κόσμῳ. Ὀνομάζεται Γρηγόριος καὶ ἐκεῖνος ἂν δὲ σύμπτωσις αὐτῆ εἴη ἐν σοίσειον, ἀρκετὰ σημαντικόν, τῆς ἀπολύτου ἀρμονίας μεθ' ἧς ζῶμεν· ἔχομεν τὸ αὐτὸ ἔνο-

μα· εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εἰς τὸ σῶμα ὁμοιάζομεν τόσῳ, ὡσεὶ πολλοὶ, καὶ τὴν ἡμέραν ἀκόμη, ἀπατῶνται φοροῦμεν τὰ αὐτὰ ἔνδυματ'· περιπατοῦμεν πάντοτε ὁμοῦ, συντρέχομεν, συνομιλοῦμεν καὶ συγκοιμώμεθα. Ἔινε σχέσις γενετέρα πάσης σχέσεως, φιλία ἀνωτέρα πάσης φιλίας.

Καὶ μὴ τις νομίσῃ ὅτι ἡ ὁμοιότης τῶν χαρακτήρων συνήργησεν, ἔσω καὶ κατὰ τὴν ἐλάχιστον, εἰς τὴν πρωτοφανῆ ταύτην συγγράτισιν, καὶ ὅτι καθὼς ὁμοιάζομεν κατὰ τὸ σῶμα, οὕτω καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν. Ἐπιμεθεῖς δύο, οἱ μᾶλλον ἀντίθετοι χαρακτήρες· εἶνε ἐκεῖνος ὃ τι δὲν εἶμαι ἐγώ· εἶμαι ἐγώ ὃ τι δὲν εἶνε ἐκεῖνος. Ὁ φίλος μου εἶνε εὐγενής, ἀγνός, μετρίοφρων, ἀγαθός, πλήρης καρδίας καὶ αἰσθηματος, ἐμφοροῦμενος τῶν ἀραιότερων καὶ εὐγενέστερων ἰδεῶν, τερπόμενος ἐν τῇ ἀπολύσει τοῦ ἰδανικοῦ, μὲ νοῦν Θεσπέσιον καὶ ἀπέραντον, μὲ πόθον, μὲ ὀρμὰς, μὲ ἐφέσεις, μὲ ὄνειρα, ἀνθρώπος τοῦ πνεύματος. Ἐγὼ τὸ ἐναντίον· οὐτε κακός, ἀλλ' ὄχι καὶ καλός, υπερήφανος, κενόδοξος, ἀνθρώπος ταπεινῶν ἀρχῶν, ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, μὴ ἐμφοροῦμενος οὐδένας ἐξ ἐκείνων τῶν σκοπῶν, ὅστινες καλοῦνται θεοὶ, μεγάλοι, εὐγενεῖς· ἀνευ πόθων, ἀνευ ὀνειροπολήσεων, ἀνευ ἰδανικοῦ, μὲ ἔνδικτα μόνον, μὲ ὀλίγον πνεῦμα θεϊκὸν καὶ νοῦν πρακτικόν—ἀνθρώπος τῆς ὕλης πάντοτε!.. Εἶμαι ὃ τι εἶνε ὁ Γρηγόριος εἰς ἐξαιρετικὰς τῆς ζωῆς του συγκυρίας, εἶνε ὃ τι εἶμαι ἐγὼ εἰς τινὰς περιστάσεις. Δὲν ἐρυθριῶ ἀπαριθμῶν τὰ ἐλαττώματά μου, οὐδὲ παραθέτω ταῦτα ἐν ἐπιβλαβῇ συγκρίσει μετὰ τῶν προτερημάτων τοῦ φίλου μου. Εἰμεθα, ὡς εἶπον, τόσῳ γενῶς συνδεδεμένοι, ὥστε συμμερίζομεθα τὰς καλὰς καὶ τὰς κακὰς ιδιότητάς μας, φαινόμεθα ὡς εἰς καὶ μόνος ἀνθρώπος μὲ κακίαν καὶ ἀρετὰν, δύο φύσεις εἰς δύο σώματα, ἀλλ' εἰς μίαν ψυχὴν.

Δὲν δικαιούται ἐκεῖνος νὰ καυχήθῃ· δὲν ὑποχρεοῦμαι ἐγὼ νὰ ἐρυθριάσω. Ἄλλως τε, ὁ Γρηγόριος προξενεῖ τοιαύτην ἐπιρροὴν ἐπ' ἐμοῦ, ὡσεὶ τῇ ἀληθείᾳ ἐνώπιόν του μηδενίζομαι.

Ὡ, πάντοτε τὸ πνεῦμα καταβάλλει τὴν ὕλην!...

11

Πρὸ δύο ἐτῶν σπουδάζομεν μετὰ τοῦ Γρηγορίου ἐν Ἀθήναις. Ὀλίγον μῆνας παρήλθον ἀπ' οὗ μ' ἀπεχειρέτισε καὶ ἀπεχωρίσθημεν κλαίοντες, ἵνα ἐκεῖνος μὲν ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν φίλην Ζάκυνθον, ἐγὼ δὲ μείνω ἐπ' ὀλίγον εἰσὶ τὸ διάστημα ἐν Ἀθήναις· τούτου παρελθόντος, ἀνεχώρησα κατὰ εἰς συνάντησιν τοῦ Γρηγορίου. . .

Ἄλλὰ, πρὶν ἢ προχωρήσω εἰς τὴν κενοφανῆ διήγησίν μου, βρεθῶ νὰ ὁμολογήσω, —τὸ βαρύτερον ἔ-

σως τῶν ἀμαρτημάτων μου ἐξομολογούμενος, — ὅτι κατὰ τὸ μικρὸν ἐκεῖνο διάστημα τῆς ἀπουσίας τοῦ φίλου μου, κατ' ὅσον μόνος κατὰ μόνος ἐν τῇ πολυασχολῳ πρωτεύουσῃ, τὸν ἠλησμόνησα! . . . Μοὶ ἔγραψεν ἅπασι, δις, τρίς. . . ἀλλ' ἐγὼ οὐδ' ἐσεπτόμεν κἄν νάποσπραγίω τὰς ἐπιστολάς του. Μοὶ συνεθέσαν τόσα δεινὰ καὶ ἀπευκαταῖα, εἶδον τοσαύτας ἡμέρας ὑψίστης δυστυχίας, ὡσεὶ ἡ ἐγκατάλειψις καὶ ἡ λησμοσύνη αὐτῆ τοῦ φίλου μου, ἦτο τὸ μικρότερον τῶν δυστυχημάτων. Ἄρα γὰρ, δὲν ἔρχονται περιστάσεις, καθ' ἃς λησμονεῖ τις καὶ τὸν ἑαυτὸν του;

Ἦτο ὁ πρῶτος ἐν ἐπανείδον ἐκ τῶν ἐν Ζάκυνθῳ. Ἐρρήθημεν εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων ὄχρον καὶ ἀνευδοὶ καὶ ἀντηλλάζομεν θερμότητα φιλήματα. Ἦτο ἡ πρώτη φορά καθ' ἣν ἔχωρίζομεθα καὶ ἐπανεβλεπόμεθα μετὰ πολυήμερον ἀποχωρισμὸν. Καὶ ὅταν τὸν εἶδον φίλον πάντοτε καὶ ἀγαπῶντα ὑπερῶνα παντὸς φίλου, ὄχρον καὶ δακρύοντα ἐκ τῆς συγκινήσεως, τότε τὸ πρῶτον τὸν ἐνεθυμήθην καὶ τότε κατενόησα τὸ μέγεθος τοῦ ἀμαρτημάτων μου. Τὸν ἐνηγκαλίεθην καὶ,

— Συγγνώμην . . . σ' ἠλησμόνησα! . . . τῷ ἐπιθύρισα εἰλικρινῶς μετανοῶν.

Μὲ καθυσύχασε δι' ὀλίγον λέξων, ἄειποτε προστινῆς καὶ μειδιῶν μετ' ἀγγελικῆς ἀγαθότητος.

Βραδύτερον, ὅταν τὸν ἤρατσα πῶς διήλθε τὰς ἡμέρας τοῦ χωρισμοῦ—τοῦ πρώτου καὶ τελευταίου, ἐλπίζω—μοὶ ἀπήτησε:

— Δὲν σοῦ ἔγραφα, ἀδελφέ; τρεῖς τίσαφας φορές ὀλοκλήρους σελίδας σοὶ ἔστειλα.

— Δὲν τὰς ἀνέγνωσα, Γρηγόριε.

Μὲ εἶδεν ἐκπλακτός.

— Ὡ μὴ μὲ ἐλέγξῃς. . . Ἀργότερον θὰ μάθῃς τὰ διατρέξαντα.

— Ἐνοῶ, ἐνοῶ, δὲν ἔχεις ἀνάγκην δικαιολογήσεως. Ὑποθέτω εἰς τί σημεῖον ἦλθε; ὡσεὶ νὰ μὴ ἀναγινώσκῃς τὰς ἐπιστολάς μου. . .

— Ἄβριον λοιπὸν εἰς τὸν περίπατον θὰ μοὶ διηγηθῆς τὰ κατὰ σέ, Γρηγόριε μου· δὲν εἶν' ἔτσι; Καλ' ἔλιθῃς, Γρηγόριε· διατί εἰσαι τόσῳ καταβεβλημένος; Θεέ μου! τόσῳ ἰσχνός, τόσῳ ὄχρον. . . οἱ ὀφθαλμοὶ σου εἶνε ἐρυθροὶ. . . κλαίεις συχνὰ Γρηγόριε; τί ἔπαθες;

Καὶ τῷ ὄντι· πράγμα ἔπερ τὸ πρῶτον ἦδη περετήρουν, ἐπαισθητῆ μεταβολὴ ἡλιόσεως τοῦ φίλου μου τοὺς χαρακτήρας. Τὶ ἔγεναν λοιπὸν αἰ παρειαὶ τοῦ ἐκείνου αἱ στρογγύλαι καὶ ἐρυθροβαφεῖς, οἱ ὀφθαλμοὶ του οἱ ζωροὶ, τὸ χεῖλός του τὸ ἐρυθρόν; Θεέ μου! τόσῳ μικρὸς χρόνος διὰ τόσῳ μεγάλην μεταβολήν;

Μοί υπεσχέθη ότι θα ικανοποιήση τὰς ἀνησυχίας ἐπισημειώσεως μου...

111

Ἀνέτειλεν ἐκ τῶν ὠραιοτέρων ἡμερῶν ἡ ἐπισημειώσεως. Τὰς Θερμὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου...

Τὴν ὥραν ταύτην, μόλις λυτρωθείς τῶν ὀφθαλμῶν ἐκείνων ἐπισκέψασαι καὶ τῶν συνήθων φιλορρονήσεων...

Διεσχίσανεν τὴν ὁδὸν Ἄμμου, διεπεράσασμεν διὰ τῆς Γεργίας τοῦ ἁγίου Χαραλαμπίου...

Ἦσαν ὁδοὶ αὐτῆ εἶνε, καὶ ἦτο ἀνεκκῆεν, ὁ ἀγαπητότερος τοῦ φίλου μου περιπατοῦς...

Ἦν δὲ διέκομα πρώτος τὴν σιωπὴν. Λοιπὸν δὲν θὰ μεθ' εἴπῃς τὸ αἴτιον τῆς μελαγχολίας σου...

Ναί, καὶ σοὶ τὸ ὑπεσχέθη. Ὁλὴν αὐτὴν εὐτυχίαν τὴν σε ἀκούσω ἐθῆ; ἀμέσως. Αὐτὰς τὰς φιλορρονήσεις τὰς ἐμὰς...

Μὲ διαβεβαίωσεν ὁ φίλος μου καὶ ἠτοιμάσθη νὰ διηγηθῆ τὴν ἱστορίαν του...

ἀ τοῦ σιδηροδρόμου ἀνὰ τὰ περίχωρα τῶν Ἀθηνῶν ἐκδρομαί, σ' ἔκαμον νὰ τοὺς λησμονήσῃς;

Ὁχι, τοὺς ἐνθυμούμαι. Καλὰ, τὸ πεισέω. Ἀλλ' ἐνθυμῆσαι ἀρά γε καὶ περὶ τούτου ἀμφιβάλλω...

Ναί, ἐν ὀνόματι τοῦ ὀνόματι ἐνός κοριτοῦ τὸ ὄποσον σὲ εἶχε τρελλάνει ὅταν ἦσσαν μικροί...

Ποσῶς εἶμαι ἐντός τῶν ὁρίων μου ἤρχισα ἤδη νὰ σοὶ ἀπαντῶ.

Προσιδὸν αὐτῶ μετ' ἀπορίας καὶ ἐκπλήξεως. Ὁ Γρηγόριος ἔλαβεν ὕψος μυστηριώδες...

Τὴν ἄνναν, αὐτὸ τὸ κορίτσι ποῦ μὲ τρέλλανε ὅταν ἦμουν μικροί, καθὼς λέγετε...

Τὴν ἀγαπᾷ ἀκόμη; ἀνεφώνησα πᾶν ἄλλο περιμένον ἢ τοιαύτην ἐκμυσθέρουσα.

Τὴν ἀγαπᾷ καὶ θὰ τὴν ἀγαπᾷ αἰώνιος. Τὴν ἄνναν; Τὴν ἄνναν!

Καὶ δι' αὐτὸ λοιπὸν εἰσαιμελαγχολικός; καὶ δι' αὐτὸ λοιπὸν φθίνεις σήμερῃ καὶ φαίνεσαι τόσῳ δυστυχῆς...

Φρονεῖς; Ἀλλ' ἐλπισμόνησες ἐν πρᾶγμα, ἐπι κάθε ἔρωσι ἔχει μικρὰν ἢ μεγάλαν τὴν ἰσορίαν...

Καὶ ἡ ἰσορία τοῦ ἔρωτός σου εἶνε ἀρά γε τόσῳ φρικτῆς; Δὲν ἔχω εἰδῆσθαι ἀγκαπιεῖ μοι; τῶ εἶπον γελᾶσαι.

Πτικίαι; σὺ, διότι δὲν ἤνοιξες τὰς ἐπιστολάς μου; ἀλλὰ θὰ σοὶ τὴν διηγηθῶ.

Ναί; ἀλλὰ πρὸ πάντων μὴ πολὺ τραγικῶς ἤξεύρεις ὅτι μὲ τρομάζεις ὅταν ἐξορκίζῃς πολὺ τὰ πράγματα...

Καθὼς εἶνε, καθὼς εἶνε! Μὲ διαβεβαίωσεν ὁ φίλος μου καὶ ἠτοιμάσθη νὰ διηγηθῆ τὴν ἰστορίαν του...

Μὲ διαβεβαίωσεν ὁ φίλος μου καὶ ἠτοιμάσθη νὰ διηγηθῆ τὴν ἰστορίαν του. Γνωρίζων πρὸ πολλοῦ τὸ ἰδιωματικόν, ὅτι ὅταν βῆξαι καὶ βραδῶν τὸ βῆμα...

τοιαύτῃ δι' ὀμίλιαν τῆς ὁποίας τὸν δυσχερεῖς μετὰ πάσα διακοπή, δὲν τὸν διέκομα μέχρι τέλους...

(ἔπεται τὸ τέλος)

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ.

Ο ΣΕΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΗΣ (*)

Ἦτο σχεδὸν μεσημέριον ὅτε δι' οὐρανίας σάλπιγγος ἀνεθρόσαν τὰ ὑπόγεια σπλάχια. Τῶς προδρόμους τοῦ ὀλίθρου ἀνήγγειλον ὑποχθόνιοι...

(*) Σημ. Μετ. Ἦ παρεῖσα περιγραφὴ τοῦ περὶ τοῦ ὀλίθρου σεισμοῦ εἶναι ἔργον τοῦ Ἀλφόνσου Βαράνου...

σοδρῶς. Ἐν τοιαύτῃ τρομῇ θὰ ἐφυγον δρομαίως ἐκ τῆς Ξέσεως εἰς τὴν εὐρισκόνην καὶ διουθύνθη εἰς ἀσφαλέτερον μέρος...

ποσάκι; ὠλόθησα καὶ ἐξήρθην ἐπὶ πτωμάτων Σερμῶν εἰσέτι καθὼ πρὸ μικροῦ καταπλακωθέντων καὶ κατακερματισθέντων ἐξ ὀκωδέστων λίθων. Ὡ! ποσάκις ἀνεριχθῆθην ἐπὶ λόφων σχηματισθέντων ἐκ τῶν συντριμμάτων τῶν καταπεσοῦσων οἰκιῶν καὶ θύουσα ἀπὸ τοῦ σκοτεινοῦ αὐτῶν βάθους σπαραξικαρδίου φωνῆς ἡμιθῶν ὄντων ἄτινα ἐν τῇ ὑστάτῃ αὐτῶν στιγμή ἦσαν ἐγκατέλειπον τὴν ζωὴν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πεπρωμένου, ἐφώναζον ὑποκώπως—Ὡμέ! γιατί νά πέθανω μὲ τέτοιο σκληρὸ θάνατο ἐδῶ μέσα πλακωμένους!—ἀλλ' ὁ τόπος; ἐκεῖνος ἦτο σιωπηλός, ἐγκαταλειμμένος πάσης ἐλπίδος καὶ βοηθείας καὶ κατεσπαρμένος ἐξ ἀνθρωπίνων λειψάνων ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐθεσκον σκώλπικες καὶ δυσωδία! Ἄπασα ἡ δύσγνος πόλις μετεβλήθη εἰς μέγα κοιμητήριον, φοικῶδες καὶ κατερειπωμένον εἰς ὄτρομερὰ καὶ σκελετωδῆς περιερέρετο ὁ ἀσπλαγχνὸς θάνατος ὡς νικητὴς δεσπότης. Ἐγὼ μετὰ τοῦ ὄδηγοῦ μου χλωμοὶ καὶ τρέμοντες; ἐβαδίζομεν ἐν μέσῳ τῶν κινδῶν μὲχρις αὐτῶν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ μέρος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦτοσαν προφυλαγμένοι, εἰς ὃ ἐξάθνημεν ὄπως ἐπὶ μικρὸν ἀναπαυθόμεν. Μὰ οὔτε ἐκεῖ ἦσυχία. Ὅποια ἡ τύχη τῆς ἀθλίης ἀνθεωπότητος! Ὅπισθεν τοῦ μέρους εἰς ὃ ἰσάμεθα εἰδομένης αἰφνης ξανθόμαλλων καὶ ἰσάγγελον νέαν μητέρα καθμαγμένην καὶ κλαίουσαν πικρῶς διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐκμειβετο ὑπὸ διπλάσιον τέρμου ἰσχυροτέρου ἀπὸ ἐκείνου ἐν ἠδύνατο νὰ αἰσθάνηθ' ἐν ἐλπεσει ἐνώπιον αὐτῆς τίγρεις, πάνθηρας καὶ λέοντες. Μέγα τεμαχισμένη χονδρῆς τεθραυσμένης δοκοῦ εἶχε αὐτὴν καταπλακωμένην συντριψάν τὰ πλοῦσα τοῦ ἀτυχοῦς τούτου πλάσματος. Πρὸς ἐπιμετρον δὲ τῆς φοβερᾶς ὀδύνης τῆς εἶπεν ὀλίγα βήματα ἀπ' αὐτῆς ἀβλαβῆς τετραποδῆτι τὸ ἀθῶον αὐτῆς διετὲς τέκνον ὅπερ ἠγνοεῖ πῶς νὰ πορευθῆ. Ἡ ἀθλία μήτηρ προσηλωμένους ἔχουσα τοὺς δακρυορέκτους αὐτῆς ὀφθαλμούς; προσεπάθει ἵνα λύσῃ τὸν σθηθόμενον αὐτῆς, καίτοι καταπλακωμένη, ὅπως προσφέρει τοὺς μακροὺς αὐτῆς εἰς τὸν μικρὸν ἀγγελὸν τῆς καὶ δυνάμει τούτου τοῦ μέσου πλησιάζει τὸ τέκνον πρὸς αὐτὴν, ἀλλὰ τὸ δυστυχὲς ματαίως προσεπάθει νὰ πλησιάσῃ τὴν μητέρα τοῦ διὰ τὴν ἐπιλάσῃ διότι ἐμπειδίετο ἐκ διαφόρων προσκομμάτων κειμένων ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐνώπιον αὐτοῦ. Ὅποια ἡ θέσις ἐκεῖνη ἐν ἣ ἐρίσκατο ἡ μήτηρ! Σωροῦσα αὐτὴ ἐξένεικε βαθέως, ἡμεῖς δὲ συμμερισθέντες τὴν ἄλψιν τῆς καὶ νέας ἀναλαβόντες δυνάμεις ἐκ τοῦ ὕψηλοῦ τῆς φιλονθρωπίας καθήκοντος, ἐπασχίσκαμεν παντοίας δυνάμεις ἵνα ἀντιστακώσωμεν τὴν δοκὸν ἣτις καταπλάκωνεν αὐτὴν τὴν ἀθλίαν ὑπαρξίν, ἀλλὰ πᾶν μέσον ἡμῶν ἀπέβη μάστιγον. Ποταμῶδον ἔρρεον τὰ δάκρυα τῆς δυστυχῆς μητρὸς, ὅτε μετ' ὀλίγον ἀνοίξασα τὰ χλωμὰ καὶ τρέποντα χεῖ-

λη τῆς ἐφώναζεν εἰς ἡμᾶς.—Χριστιανοί! ἀδέλφικ μου θὰ πεθάνω, θανάτος; πόνος; μοῦ σπαραξίει; τὰ σωθικά ἐδῶ, ἐδῶ εἰς τὰς πλάγας μου. Δισθάνομαι τὸ ψυχρὸ χεῖρ τοῦ χάρου καὶ με ψάγγη καὶ ὁ πάγος τοῦ μου ζώνει ὅλο τὸ κορμὶ μου. Τὰ μαῦρα του φερέθ' ἀπλωσε ἀπάνω ἀπὸ τὰ μῖμάρια μου καὶ ἐπαμώθησε τὸ φῶς μου... χριστιανοί! τὸ δύστυχο παιδάκι μου φέρετε μου!... φερέτε το ἐδῶ γιατί βλέπω εἰς τὰ γαλανὰ μῖματάκιά του γραμμένη τὴ λέξη «βοήθεια»! δὲν ἔμπορεῖ τὸ καυμένο νὰ φωνάξῃ θανάτος, θάλω νὰ τὸ βάλω σὲ τούτο τὸ λαχταρισμένον σῆθος, νὰ τὸ σφίξω νὰ τὸ γλυκοφιλήσω καὶ νὰ τὸ εὐχρηθῶ σὲ τούτη τὴν γερῆ στιγμή ἧσυχίας βρακισμένη ψυχῆ μου θὰ φτερουγίσῃ ἔς τὸν οὐρανὸν καὶ θὰ ἀπαρτίσῃ ἔρρο τὸ κουφάρι μου ἔς τὸ χῶμα!... χριστιανοί! τὸ χρυσὸν μου ἀγγελοῦδάκι... τὸ παιδί μου... καὶ σπαραξικάρδια αὐτὰ παρακλήσεις προσφερόμενα ἀπὸ χεῖλη φωνῆς ψυχρῶς ἀκούσης μητρὸς κατεσπάρασαν σφοδρῶς τὴν καρδίαν μας καὶ λαβόντες τὸ ἀθῶον τέκνον τῆς ἐθέσαμεν αὐτὸ ἐλαφρῶς ἐπὶ τῶν φλεγόμενων καὶ σπαραττωμένων αὐτῆς ἀγκυλῶν. Τότε, μόλις ἡ δυστυχὴς μήτηρ ἠσθάνθη ψαῦσον τοὺς μακροὺς αὐτῆς τὸ προσφιλέστατον σπλάγγχον τῆς, ἀναλαβούσα δύναμιν ὑπερτάτων γεννηθείσαν ἐκ τῆς ἀπείρου πρὸς τὸ φιλάτο τέκνον τῆς ἀγάπης περιεσφιγγεν αὐτὸ εἰς τοὺς παλμούς; τῆς καρδίας τῆς καὶ ἐντυπώσασα εἰς τὰς τρυφερὰς παρειὰς τοῦ τὰ παγωμένα χεῖλη τῆς ἐκληροδότησεν εἰς αὐτὸ ὕδατον φιλημὸν ἀθανάσιος! Ὅποια ἡ σογῆ τῆς μητρὸς πρὸς τὰ ἐαυτῆς τέκνα! Ἡ δυστυχὴς μὲ τοσαύτην δύναμιν ἐσφιγγεν εἰς τὰ ἀσπαίροντα σῆθη τῆς τὸ τέκνον τῆς καθ' ἣν στιγμήν ἐπαλλε μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου ὡς τὸ ἐφόνευσε πιεζόμενον ἐξ ἀσπηνζίας! Δι' ἐνὸς ἀσπασμοῦ, δι' ἐνὸς ἐναγκαλισμοῦ καὶ δι' ἐνὸς μειδιάματος; αἱ δύο σφιγμέναι ψυχαὶ διέσχισαν τοὺς ἀέρας καὶ ὑψώθησαν εἰς τὸν γαλάζιον οὐρανόν. Τούτῃ κοπετοῦ καὶ θρήνου θέα ἐτραχυμάτισε βαθέως τὴν καρδίαν ἡμῶν τε καὶ τοῦ ὄδηγοῦ μου καὶ αὐτοσφιγμῆ ἀνελύθημεν εἰς μικρότατα δάκρυα. Κατόπι λαβόντες εἰσεβάς τὰ τιμαλθῆ ἐκεῖνα λειψάνα μετηγάγομεν αὐτὰ εἰς ὀμαλὸν τι μέρος; παρὰ τοὺς πρόποδες πρασίνου τινὸς μεμονωμένου λόφου, ἔνθα ἐν μέσῳ πυκνοκλάδων καὶ δασικῶν αἰγιερῶν καὶ ὑψετηνῶν κυπαρίσων ἀνωρίζαμεν τάφον καὶ ἐθέσαμεν εἰς αὐτὸν τὴν πολυπαθῆ μητέρα μετὰ τοῦ ξανθοῦ καὶ ἀθῶου αὐτῆς ἀγγέλου. Ἐν ἐκεῖνῃ τῇ μυστηριώδει στιγμή τοῦ ἐνταρσιασμοῦ ἔσειον ἐλαφρῶς τοὺς κλάδους τῶν τὰ δένδρα καὶ ἐτραίον τοὺς κορμούς; αὐτῶν ὡσανεὶ ἐθρίνον τὰ δυστυχῆ Σύματα, ἡ δὲ αἶρα πτερυγίζουσα κύκλω τῆς αἰωνίου ἀναισθησίας διέχυνε περίξ τοῦ λόφου λυπηρῶς σεναγμούς.

Ὡ! σκληρὰ γῆ! σὺ ἦτις γενεῆς καὶ προσφέρει εἰς ἡμᾶς ἄνηθ καὶ καρπούς; διατηροῦσα τὴν ζωὴν ἡμῶν συγχρόνως προξενεῖς καὶ ἀπείρους βασάνους περιελίτουσα εἰς τὰ βάθη σου τὰ κατασπαρραγμένα λειψάνα ἐνός λαοῦ. Ἐβαδίζομεν, καὶ προχωροῦντες ἴδομεν αἰφνης ἀνθρωπὸν τινα αἰματόφυρτον καὶ ῥυπαρὸν ἐκ τοῦ κορινιοῦ ὄρους ἐκλυιδουτοῦ πρὸς τὰ κάτω τινὸς βάθρου βιαίως ἀθούμενος ὑπὸ μεγάλων κυλινδουμένων ἐγκολιθῶν, ὀλίγον δὲ πορρωτέρω καταθυβισμένης κρήνης ἴδομεν τὸν ἅγιον ναὸν Πέτρου τοῦ Ἰσπανοῦ οὗ τινος τὰ ἐκατέρωθεν πλευρὰ ἦσαν κατερρήγνυμενα μετὰ τῆς προσόψεως αὐτοῦ, τὰ δὲ ὕδατα ἀναβλύζοντα βικίως ἐκ τῆς βυθισθείσης κρήνης καὶ μετ' ἄλλων συνενούμενα ἐσχημάτιζον μέγα χεῖμαρῶν. Τότε κεκηκότες ἐκαθήσαμεν ἐπὶ μεγίστου τινὸς ἀξέσου μαρμαρολίθου ὃν τινα ὡς ἐφαινότο εἰς τὸ μέρος σφρηλατισμένον ὀλίγον πῖνον τοῦ σεισμοῦ θὰ ἐσφρηλατῆται τέκτων πρὸς κατασκευὴν περισηλίου. Ἐκεῖ καθήμενοι ἐνατενίζοντες πρὸς τὸ βαθύτατον σμίον τοῦ ποταμοῦ Τάγου ἴδομεν τὰ ὕδατα αὐτοῦ ὑπερμέτρως ἐξοχούμενα, ἄτινα συνενούμενα μετὰ τῶν ἀρχαίων κυμάτων τοῦ Ὀκεανοῦ ἠπείλου τελείαν καταστροφὴν. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ γενικὴ πυρκαϊὰ ἐπεσέφρου πᾶν ὄχι ἐκ τοῦ σεισμοῦ ἐναπέμεινε, ἐκ μέσου τῆς ὁποίας ἀνέθρασσον πυκνὰ γιγάντια νέφη καπνοῦ, ἄτινα οὐτὲ μὲν περιεδουνοῦντο ὕψομενα καὶ ἐρηπλοῦντο εἰς τὰς πτέρυγας τῶν ἀνέμων, πότε δὲ ἐν εἰδει παμμεγέθους σῆλης ἐφθασον μέχρι ἡλίου ὡσανεὶ παρίσαν ἀλληγοικῶς τὴν ἀπαισίαν εἰκόνα τῶν ἀναριθμητῶν ἐκείνων Συμάτων ἄτινα αἰφνης ἐκ τῆς ζωῆς ἐν μιᾷ στιγμή μετελλάχθησαν εἰς καπνὸν Συμμάματος αἰτουῦντων τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν εὐσπλαγγίαν εἰς τὴν αἰώνιον Βασιλείαν τοῦ Δημιουργοῦ τῆς ὅλης Κτίσεως. Τέλος πάντων, ἀφοῦ καὶ τὸ σφίξιον τῆς πυρκαϊᾶς ἐκόρσε τὴν λύσαν τοῦ εἰσθλήθων ὀρμητικῶς τὰ γιγάντια τοῦ Ὀκεανοῦ κύματα, συνενομένα μετ' ἐκείνων τοῦ παταμοῦ Τάγου, ἐπὶ τῆς ἀπωλεσθείσης πόλεως ἐπενεγκόντα μείζων τοῦ σεισμοῦ καὶ τῆς πυρκαϊᾶς καταστροφὴν. Τὰ φοβερὰ ταῦτα κύματα ὑψώθησαν 40 μέτρα περίπου ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ κατέπιζαν ἐν τῇ ὀρμῇ τῶν ὄσους; ἔζησαν μὴ προφθάσαντες νὰ σωθῶσιν εἰς τὰ ὄρη, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ διάφορα ζῶα ἐν μέσῳ δὲ τῶν δασῶν ἀπέβρασεν ἡ θάλασσα ὅσα πλοῖα εἶχε παρασύρει μαζὺ τῆς. Ἡμεῖς μακρόθεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τινος λόφου ἰσάμενοι γρέψαντες δι' ὑστάτην φοράν τοὺς ὀφθαλμούς; ἡμῶν ἐπὶ τῆς ἀπωλεσθείσης πόλεως ἴδομεν αὐτὴν μεταμορφωμένην εἰς μίαν νεκρολήμνην.—Κατὰ τὰς μαρτυρίας πλείων ἱστορικῶν ὁ τρομερὸς οὗτος σεισμός; διήρκεσε πλέον τῶν 40 δευτερολέπτων, κατέσρφε δὲ

περὶ τὰς ὀδοῦκοντα χιλιάδας ἀνθρώπων, καὶ κατέστη τόσῳ σημαντικὸς διὰ τὰ κατ' αὐτὸν παρατηρηθέντα περίεργα φυσικὰ φαινόμενα ὅσῳ καὶ διὰ τὴν ἔκτασιν ἣν περιέλαβε, ταραξάσθ' σχεδὸν ὀλέκληρον τὸ ἔδαφος τῆς Εὐρώπης καὶ μέρος τῶν παραλίων τῆς Ἀφρικῆς.

(ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ)

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Φ. ΚΑΦΟΚΕΦΑΛΟΣ.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ HEINE

Κη' ἂν ξεύραμ τὰ λουλούδια τὰ καυμένα
Τὸν πόνο ποῦχω μέσα στὴν καρδιά,
Θάρῶντανε νὰ κλάψουνε μ' ἐμένα
Ναυροῦνε στὸ κακὸ μου γιαντρεῖα.

Κη' ἂν ξεύραμ τὰ γλυκῶφ' ἀρδονάκια
Πόσο εἶμαι πικραμένος, δυστυχῆς,
Χαρούμενα θὰ ψάλλαν τραγουδάκια
Τραγουδία δροσερὰς ἀναψυχῆς.

Κι' ἂν ξεύρανε τὴν τόση μου τὴν ὀλίψη
Τ' ἀστέρια ποῦ ψηλὰ λαμποκοποῦν
Εὐθὺς θὰ κατεβαίαν ἀπ' τὰ ὕψη
Παρηγοριάς θεοῦ λόγια νὰ μεῦ πῶν.

Κη' ὅμως κάνεις κάνεις δὲν τὸ γνωρίζεις!
Μιὰ ξεύρει τὰ δεινὰ μου μοναχῆ,
Καὶ ὅμως αὐτὴ μόνη βασανίζει
Καὶ σφάζει τὴν καρδιά μου τὴν φτωχῆ.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Σ. ΜΑΤΕΣΙΣ.

ΔΙΟΝΥΣΙΑ

ἘΠΕΡΑΝΤΟΝ εἶναι τὸ ἐργαστήριον. Διὰ τοῦ μετ' Ἀγέλου ὑελίνου φεγγίτου τῆς ὀροφῆς κατέρχετα ἡ νύξ, σβίνουσα τὸν χρυσὸν τῶν εἰκόνων, συγγέουσα τὰ χρώματα τῶν ζωγραφιῶν, σκοτίζουσα τὸν σωρὸν τῶν πινακίων, τῶν ἐπίπλων, τῶν γυψίων ἐκτυπωμάτων, τῶν ὀκρίβαντων, τῶν παντοειῶν κομψοτεχνιμάτων, ἄτινα καλύπτουν τὸ ἔδαφος ἢ κρέ-

μανται από τῶν τοίχων. Μὴ βλέπων πλέον νὰ ζωγραφῆ ὁ Πέτρος παρήτησε τὴν ἐρ' ἧς εἰργάζετο εἰκόνα του, παρήτησε τὴν πυξίδα καὶ τὰς γραφίδας καὶ ἔθαψε τὸ σιγῆρον του.

Ἦδη ὁ Πέτρος βραδεῖ βήματι βαδίζει κατὰ μῆκος καὶ πλάτος τοῦ ἐργαστηρίου. Εἰς τὰ ἄκρα πέσαν, εἰς τὰς γωνίας τῶν τοίχων, σκότος βασιλεύει. Τὸ ἐργαστήριον φαίνεται ἐρημωθῆν.

11

Ὁ Πέτρος εἶνε τεσσαρακοντούτης, μελαγχροῖνος, φέρει ὀλόκληρον τὴν γενειάδα, φαλακρότης δὲ ἀρχεται σφρανοῦσα τὴν κεφαλὴν του. Δύσκαμπτοι ὡς ἀκανθαί αἱ τελευταῖαι του πρὶντες ἤρσιαν ἀργυρούμεναι. Ὅταν δὲν ὀμιλῆ, καθ' ὁδὸν ἐπὶ παραδείγματι, ἔχει ὄψιν ἀνθρώπου τυχαίου, ἀφηρημένου. Ἀξιοσημείωτος εἶναι ὁ ἀθλητικὸς αὐτοῦ κορμὸς, κυρτούμενος μὲν ὀλίγον, ἀλλ' ἐπιβάλλων διὰ τῆς σφρόντητος καὶ σφύρτατος αὐτοῦ. Ἐχει ὤμους δυναμένους νὰ νικήσῃσι κόσμον ὀλόκληρον, ὡς πρὸς τὴν ἰσoriάν του, ἀρκεῖ δι' αὐτὴν μετὰ φράσις. Γεννηθεὶς διακοσίας λεύγας μακρὰν τῶν Παρισίων, υἱὸς χωρικοῦ, ἐφθασὲν ἡμέραν τινα εἰς τὴν πρωτεύουσαν οὐδὲ λεπτόν φέρον εἰς τὰ Σουλαιῖα του κατόπιν διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς θηλήσεώς του, ἐγένετο ὅτι νῦν εἶναι.

Ἀκόμη δὲν ἐσερέωσε τὴν θέσιν του οὐδ' ἐπέρανε τὸ σάδιόν του. Ἐν τούτοις τὰ τοιμηρὰ καὶ ἐπανακρατικά ἐν τῇ τέχνῃ ἔργα του ἀποκομίζουσιν αὐτῷ τριακοντάδα χιλιάδων φράγκων κατ' ἔτος. Τὸ μέλλον θὰ κρίνῃ ἂν εἶναι ἀνθρώπος μεγαλοπρεπῆς, ἂν αὐτὸς μόνος ἔχῃ δικαίον καὶ οὐχὶ οἱ σύγχρονοὶ του συλλήθῃσιν, ἂν καὶ ποῖαν ἔχῃ ἀξίαν ἢ σχολή του. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, εἶναι ζωγράφος ἀληθής.

Ἡ ἐργασία του ἐνδελεχῆς, μαθηματικῶς ὀρισμένη, μεθοδικὴ ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἐργασίαν ἐργάτου ἀξιωματικοῦ μεταχειριζομένου εὐσυνειδήτως τὴν ἡμέραν του, χωρὶς νὰ ἀργῇ τὴν ἐπομένην ἑορτῆς. Ἡ θέλησις του εἶναι συμπληγῆς καὶ ἀδιάσειτος. Οὐδεμίαν ποιεῖται ἐπὶ ματαίῳ προσπάθειαν, οὐδὲν ἔχει παράφρονον πάθος· πρὸ παντὸς ἡ ζωγραφικῆ. Ζωγράφος αὐτὸς ὡς εἰς ἐποχὰς πίσεως ἄλλοι ἦσαν καλόγηροι.

Τοιοῦτος ὁ Πέτρος ἐβαδίζει κατὰ μῆκος καὶ πλάτος καμπύλων. Αἰφνης, ἐν τῇ μεμονομένη σκοτίᾳ ὁ ποὺς του προσέκοψεν ἐπὶ μεγάλῳ ὀκρίσαντος.

111

Ὁ ὀκρίσας ταλαντευθεὶς ἐβρίσθη ἀπὸ τοῦ τοίχου τι ὅπερ μετὰ μεγάλῳ θορύβῳ κατέπεσεν, ὡς ἀ-

πὸ ὕπνου ἐξεγερθεὶς ὁ Πέτρος ἀνέκραξεν.

Ὁ Πλαγιάλιος!

Καὶ ἔκλινεν ταπεινὸς τὴν κεφαλὴν.

Τὸ γηραῖον ὄργανον εὐρίσκειτο ἐν οἰκτρῷ καταστάσει, συντετριμμένον, μὲ θαυρασιμένον φυσιτῆρα, μὲ πλῆκτρα μὴ ἀρμολοζόμενα πλέον πρὸς τὰς μικρὰς ὀπάς. Ὁ Πέτρος ἐπειράθη νὰ μωσομαγήσῃ δι' αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς μόνος τόνος ἐθρήνησεν ἀποδώσας μικρὸν τινα ἦχον, καθαρὸν, ὀξύν, Σφρηνώδη. Πλήρης συγκινήσεως, βεθυθισμένος ἐν κόσμῳ ἀναμνήσεων, ὁ Πέτρος ἐκράτει ἐπὶ ἀνὰ χεῖρας τὸ ἐρείπιον τοῦτο, ἀπ' οὗ ἐκρέμεντο μικροὶ ἀράχνης πέπλοι, ὅτε ἡ θύρα τοῦ ἐργαστηρίου ἠνοήθη καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἀρχαῖον του φίλων, ἐξ ἐκείνων οἵτινες εἰσέρχονται χωρὶς νὰ ζητήσῃσιν ἄδειαν.

—Ἐλα! ἔκραξε περιχαρὸς ὁ Πέτρος. Νὰ, ἰδὲ τίς μου ἔπεσε ἔμπρός μου... Δὲν σοὶ λαλεῖ τίποτε αὐτὸς ὁ νεκρωμένος πλαγιάλιος;

—Ὅχι... ἀλλ' εἰς σέ;

—Ὁ! εἰς ἐμέ! αὐτοῦ μέσα κρύπτεται ὅλη μου ἡ νεότης.

I V

—Ὅλη μου ἡ νεότης!... Ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ποτὲ δὲν εἶχα πεντάρα ἔς τὴν τσέπη, ἀλλ' ὅτε ἀκόμη δὲν εἶχα ἀρχίσει τὸν ἀγῶνα... Πρὸ ὀλίγου μόλις εἶχον φθάσει ἐδῶ, ἤμην εἰς τὴν ἀρχὴν, εἰς τὸ ἄνθος τοῦ ὄνειρου· ἠμποροῦσα νὰ μὴ ἐργάζωμαι παρ' ὅταν εἶχα εὐκαιρίαν, νὰ περιπλανῶμαι ἄεργος, ναί! νὰ εἶμαι ὀκνηρὸς. Δὲν ἀνῆκον ἀκόμη ὀλόκληρος εἰς μίαν ὀρισμένην ἰδέαν καὶ ἐπίστευα σὲ κάτι κούτᾳ πράγματα. Στὴν ζωὴν, σὴν δόξαν, γυναικάς καὶ... Διονυσία! Δὲν τὴν ἐγνωρίσεις ποτε σὺ τὴν Διονυσίαν;... Διονυσία!

Μία βραδεῖα χεμιωνιάτικη, ἐχιόνιζε, ἐνθυμοῦμαι εὐρισκόμεθα μερικοὶ φίλοι εἰς μίαν ζεσθὴν ἄκραν τοῦ ζυθοπωλείου τοῦ κυρ Ἰωσήφ, ὅπερ ἐφιλοξένησε τρεῖς γενεὰς καλλιτεχνῶν. Αἰφνης εἰσῆλθεν ἡ Διονυσία, ἀθλίως ἐνδεδυμένη, ἰσχυρῆ, ἀδύνατος, μελανισμένη ἀπὸ τὸ κρῖνον, φέρουσα κρεμασμένον ἀπὸ τὸν λαλὸν μὲ σάβανον τὸν πλαγιάλιόν της καὶ μὲ τὰ μουδιασμένα δάκτυλα ἔρχετο νὰ παίξῃ... ὡς καταλαμβάνεσαι κάνειεις δὲν ἔκουε καὶ οἱ ὑπερέται ἔρχεσαν νὰ τὴν διώγουν· τότε μοῦ ἦλθε μία ἰδέα· ἔτσι ἔξαφνα τῆς ἀρπαξὴ τὸν πλαγιάλιον, καὶ χωρὶς νὰ ἔχω παίξει ποτὲ μου κινῆν ὄργανον, αὐτοσχεδίασα, δὲν ἠξέουσα τί εἶδος τρελλῷ τραγοῦδι· καταλαμβάνεις τι ἐπιτυχίαν ἔκαμα, καὶ τί βροχῆ πεντάρα ἔπεσαν ἔς τὸ δίσκο!... Ἡ Διονυσία ἦτο δέκα ἐπτὰ ἐτῶν καὶκάτω ἀπὸ τὰ βάρη της ἐκρούε πολλή

VI

Ἡ σφαλλομένη λάμψις τοῦ κηρίου ἔχυνεν ἤδη λάμψιν ἐπὶ πίνακος ἡμιεκαλυμμένου.

—Ἄ! ἀνέκραξεν ὁ Πέτρος διὰ φωνῆς αἰφνης εὐθύμου καταστρέψας αὐτὴν τὴν φορὰν νομιζῶ ὅτι θὰ κατορθώσω ὅτι, ἔξελω...

Ἦμίλει περὶ τοῦ σχεδίασματος μεγάλης του διὰ τὴν ἐκθεσὶν εἰκόνας, ἐρμηνευοῦσης δια του τὰ σχέδια. Ἡ ζωγραφικὴ ἐκ νέου ὀλόκληρον τῆν κατέλαβε. Ἀπορήφθεις δὲ εἰς μίαν γωνίαν ὁ πλαγιάλιος ἔκειτο συντετριμμένος, ὑπὸ κενιορτοῦ, κατάφορτος λησιμονημένος.

(PAUL ALEXIS) μετάφρ. ΠΕΡ. Γ. ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΥ.

Ο ΙΩΣΗΦ ΔΕ-ΣΠΟΥΚΕΣ

ΠΡΙΓΚΙΨ ΓΑΛΑΤΗ

ΤΗΝ 1]15 Νοεμβρίου ἀπέθνησκεν ἐν Πανόρμῳ ὁ ἐνδοξὸς τῆς Ἰταλίας ποιητής, Ἰωσήφ Δε-Σπούκες. Τὸν θάνατον αὐτοῦ ἅπασα ἡ Ἰταλία ἐθρήνησεν, ἅτε ἀπολέσασα ἑνατῶν προσφιλεστάτων αὐτῆς υἱὸν, ἑνα τῶν ἐπιφανεστάτων ἀοιδῶν τῆς.

Γεννηθεὶς πρίγκιψ ὁ Ἰωσήφ Δε-Σπούκες, ἐνόμισεν ὅτι ὁ τίτλος οὗτος δὲν ἦρκει, ὅπως ἀπαθανάτισθαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ· διὰ τὸν ἐθεώρει ἀείποτε πρᾶγμα εὐτελές, ἀπέναντι τοῦ τίτλου ἐκείνου, ὃ τὸ μεταλείον δὲν κληρονομεῖται, ἀλλ' εἰς ὀλόκληρον ἔθνος, εἰς ἅπασαν τὴν ἀνθρωπότητα περιέρχεται ὡς κληροδότημα. Ἡμεῖς δὲ ὅτε ἐλαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ γράψωμεν πρὸς τὸν ἐνδοξὸν ἄνδρα, δὲν ἐγράφομεν βεβαίως πρὸς τὸν πρίγκιπα Γαλάτη, ἀλλὰ πρὸς τὸν τῆς Ἰταλίας περικληθῆ ποιητὴν, ὅστις ἐν ἐθαύρουν ἡμᾶς διὰ τὰς ποιήσεις, ἅς ἐν τῷ ἀξιολόγῳ τούτῳ περιοδικῷ ἐδημοσιεύομεν, καὶ αἵτινες διήλθον ἀπαρτήρητοι ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν συγγραφέων καὶ κριτικῶν τῆς πατρίδος ἡμῶν. Νῦν θὰ προσπαθήσωμεν διὰ τῶν ἔργων τοῦ μεγάλου ποιητοῦ νὰ ἐκτιμήσωμεν τὸν ἄνδρα· καὶ πράγματι ὁ ἐπισταμένως ἀναγινώσκων τὰ ἔξοχα ταῦτα ἔργα, μετ' ἀγαλλιάσεως ἀνεύρει τὸν ἀληθῆ πολίτην, τὸν μέγαν πατριώτην.

Διακαῶς ἔρος πρὸς τὴν Ἰταλίαν, πρὸς τὴν γενέτειραν αὐτοῦ γῆν, εἰς πᾶν ὅτι δύναται νὰ ἐπιφέρει βελτίωσιν ἐπὶ τὴν ἀνθρωπότητα, ἰδοὺ ἡ

εὐμορφία. Δὲν τὴν ἀφίσταμε νὰ φύγῃ ἀλλὰ τὴν ἐκρατήσαμε μαζί μας νὰ φάγῃ καὶ νὰ πῆ. Τὴν αὐτὴν δὲ ἐσπέραν ἐγὼ τὴν ἐπῆρα εἰς τὸ ὑπερφόν μου, τὸ ὅσοον τότε μοῦ ἐχρησίμευεν ὡς ἐργαστήριον. Ἐμείναμεν κάμποσες μῆνες μαζί, κατὰ τοὺς ὁλοοὺς τὴν εἶχα ὡς ὑπόδειγμα. Ὑστερα, μὲ βραδεῖα, ἀφοῦ ἐδειπνήσαμεν δέκα πέντε λεπτῶν ψητὰ γεώμηλα μοῦ ἔφυγεν...

Ἐνταῦθα ὁ Πέτρος ἐσιώπησεν.

V

—Καὶ! σοῦ ἀφῆκε τὸν πλαγιάλιόν της; ἠρώτησεν ὁ φίλος τοῦ Πέτρου.

—Ὁ! ὄχι ἀκόμη!... Ἐπῆρε μαζί της ὅτι τῇ ἀνῆκε, ἀκόμη καὶ τὴν καρδίαν μου καὶ τὴν ἡσυχίαν μου. Ἐπέρασαν εβδομάδες καὶ μῆνες χωρὶς νὰ δύναμαι νὰ ἐργασθῶ. Ἡ πτώχεια μου ἦτο τρομερά... Ἐπειτα, φαντάσου, ἐπανήλθεν. Ἐναπόγευμα, ἤμουν ἄβρῳστος, χωρὶς πεντάρα, καὶ ἤμουν ἔσθ' κρεβάτι, μὴ ἔχων τὸ σῆμα νὰ σπικωθῶ, ἐγκαταλειμμένος ἀπ' ὅλους καὶ ἀπ' αὐτὸν τὸν ἑαυτόν μου· ἔξαφνα ἀκούω ἑνα σιγανὸ γινώσθ μου περιπάτημα, ἑνα φροῦ φροῦ μεταξοῦτοῦ φορέματος... Ἦτο ἐκείνη, φίλε μου, ὄλωσ διόλου ἀγνωρίστος· μὲ μάγουλα κόκκινα, βελούδιον κυανοῦν καπέλον, καὶ μετὰ μάντια ἔσθ' αὐτιά της... Μ' ἐφίλησε καὶ μ' ἐξαναφίλησε... Ἦλθε, μοῦ εἶπε, περσικὴ νὰ μὲ καλημερήσῃ καὶ νὰ μοῦ φέρῃ μικρὸν ἐνθύμιον, τὸν πλαγιάλιον, τὸν ὅσοον, δὲν θὰ ξαναπαίξῃ πλέον, ποτὲ πλέον, τώρα ποῦ ἦτο πλουσία. Αἰφνης ἔβαλε κραυγὴν παρατηρήσασα πόσον ἤμουν ἀσθενής! Καὶ οὔτε ἑνα κάρθουο, οὔτ' ἑνα ἄσπρο κομματάκι καὶ τὸ σურτάρι ποῦ εἶχα τὰ χρήματά μου, καὶ δεινικὰ ὀμολογᾶ ἐπὶ τῆς ἐξίας! Πρῶτόν της κίνημα ἦτο νὰ φέρῃ τὴν χεῖρα εἰς τὴν τσέπην της. Ἄλλ' ἡ πικρία τοῦ βλέμματός μου τὴν ἐσαμάτησε καὶ τὴν ἔκαμε νὰ ἐρυθρίσῃ. Καὶ νὰ, τί ἔκαμε... Ὁ! δὲν ἐχειράσθηκε πολλὴν ὥραν! Μὲ μίαν κίνησιν τῆς χειρὸς, τὸ καπέλον αἰσῆς, τὰ πρόσδετα μαλλιά της, ὕερον τὸ ἀρολόγιόν της, ἄλυσσις, κοσμήματα, χρηματοθυλάκιον ἀπετέθησεν ἐπὶ ἐνὸς καθήματός, αὐτὴ δὲ λαβοῦσα τὸν πλαγιάλιον ἀνεχώρησε... Μετὰ μίαν ὥραν ἐπανήλθε φέρουσα ζωμόν, οἶνον καὶ μίαν φοῦσταν χρίματα. Ἐτραγούδησε πρὸς χάριν μου εἰς τι γειτονικὸν καφφενεῖον, ἐνεοῖς; δι' ἐμὲ, ὅστις ἄλλοτε εἶχα κάμει τὸ ἴδιον δι' αὐτὴν.

Ὁ Πέτρος ἐκ νέου ἐσιώπησε. Πικροῦ δὲ καταστάτος τοῦ σκότους, εἴχεται ψηλαφητὰ φάσφορα.

μούσα αὐτοῦ: ἔφαλλε καθότι ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ ψάλλῃ, καὶ ἔγραψεν ὅπως δοξάζῃ τὴν Ἰταλίαν.

Οἱ μεγάλοι νόες δόξαις ἐπιχειροῦσι μέγα τι ἔργον, οὐδέποτε σκέπτονται περὶ ἐαυτῶν, γινώσκοντες κἀλλίως ὅτι ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν, οὐχὶ μόνον τὸ ἔθνος των δύνανται νὰ δοξάσων, ἀλλ' ἄπασαν τὴν ἀνθρωπότητα διὸ πολλοὶ ἐνδοξοὶ ἄνδρες διηγήθησαν τὸν βίον ἐπιταυτῶντες δίκην πλουσιωτάτων Σηνητῶν, οἵτινες παραχωρήσαντες τὰ ἐαυτῶν πλοῦτη εἰς ἀγνώμονας υἱοὺς, εἰς μάκρην παρ' αὐτῶν ἀναζητοῦσι τὸν ὄβολόν.

Τὰ ἔργα τοῦ Ἰωσήφ Δε-Σπουκιε, πολλάκις ἀνεγνώμεν, ἀλλ' οὐδ' εἰς ἓνα σίγῃ, οὐδ' εἰς μίαν φράσιν ἀναφαίνεται γράφων ὁ πρίγκιψ, ἀλλ' ἀπλῶς ὁ ἀληθὴς ἄνθρωπος, ὁ ἀληθὴς ποιητής. Τὸ πρῶτον δὲ τοῦτο εἶναι ἄξιον παντὸς ἐγκωμίου, καθότι ἡ κριτικὴ δυσκόλως ἐν τῷ ποιητῇ θύναται ν' ἀνεύρῃ τὸν ἄνθρωπον. Ἐνίοτε ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ ἀθανάτου τραγικοῦ τῆς Ἰταλίας, Βι-κτωρος Ἀλφιέρν, τοῦ ἐκθειάσαντος τὴν ἐλευθερίαν, κατὰ ἐγγράφους τὴν ὑπνώττουσαν Ἰταλίαν ἐκ τοῦ λιθηθάρου ἐν ᾧ ἐκεῖτο, ἐνίοτε, λέγομεν, ἀναφαίνεται ὁ πατριώτης, καὶ οὐχὶ ὁ ἄνθρωπος. Ἡ ἐνάγκη τοῦ μεγάλου τούτου προσόντος, τὸ καθ' ἡμᾶς εἶναι ὁ ἀθάνατος συγγραφεὺς τῶν Μελλονόμων, οὗ τὸ ὄνομα ἐμπερικλείει μίαν ἐγκώμια, ἡ δὲ προσωποποίησις ὁ ἡμέτερος αἰοδός.

Ὁ Ἰωσήφ Δε-Σπουκιε ὡς Σικελός, ἠγάπη ὑπερμέτρως τὴν Ἑλλάδα, ὅπως δὲ ἐκδηλώσῃ τὴν λατρείαν, ἣν πρὸς τὸ ἔθνος ἡμῶν ἔστρεψε, μετέφρασε τὰς τραγωδίας τοῦ Εὐριπίδου εἰς τὸν τρόπον ὅσως αὐτοῦ Μελλόττη μεταφράσεις, μέχρι τοῦ νῦν φημιζόμεναι, ὑπερσοῦσαν ἐν τῇ συγκρίσει.

Αἱ ποιήσεις αὐτοῦ φαίνονται ἔργα ἐλληνικὰ ὕψος καὶ πρωτοτυπία ἰδεῶν, σίγῃς νευρώδης, γοργῆς, πληρέστα χαρκτηρίζουσι τὸ τέκνον Αἰτνῆς. Ἡ ἐσθλὴ τῶν ἔργων του ἀνήκει εἰς τὸν χρυσοῦν αἰῶνα τῆς Ἰταλίας, δηλ. τὸν 19., τὸ δὲ ἐμπεριεχόμενον εἰς τὸν 19. εἰς τὴν σχολὴν, ἣν ὁ ἀθάνατος λυμπερδός αἰοδός ἐνεκρίνωσαν ἐν Ἰταλίᾳ.

Ὁ Ἰωσήφ Δε-Σπουκιε ἀπέθανεν, ἀλλ' ἡ ποίησις αὐτοῦ ζῆ καὶ θάλει ζῆση, ἐπειδὴ ἡ σχολὴ εἰς ἣν ἀνήκει δὲν ἔχει παρακμὴν, καὶ ἡ πηγὴ αὐτῆς ἐκ τῆς καρδίας ἀπορρέει. Ὁ ἡμέτερος αἰοδός ἀπέθανεν, ἀλλὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ θάλει μείνει ἀθάνατον, ἐπειδὴ ἐν τῇ ποίησει του εὐρίσκωμεν, αὐτοῦσιον καὶ ζῶντα πάντοτε τὸν Ἰωσήφ Δε-Σπουκιε.

Ἐν Ἀργοσολίῳ τῇ 40 Ἰανουαρίου 1885.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ.

Ο ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΟΔΗΓΗΤΡΙΑΝ ΟΙΚΙΣΚΟΣ.

Ἐπιεικὲς ἐκ μιᾶς τῶν μᾶλλον συνηζόμενων ὁδῶν τῆς πόλεως τῆς Ζακύνθου, τῆς ὁδοῦ Ὀδηγητρίας, καὶ διευθυνομένοι ἀπὸ τοῦ βορείου πρὸς τὸ νότιον μέρος τῆς πόλεως, θὰ ἴδῃ, ἐν γρήψῃ τὸ βλέμμα ἀριστερᾷ δεκαπέντε περιόχου βήματα πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὸν νῆον, πενήκον καὶ ἰσόχον οἰκίσκον, πρὸ πολλοῦ ἀκατοίκητον, μετὰ τῶν δύο κεκλιμένων αὐτοῦ παραθύρων, ὅν οἱ δύο ὑπερήφανοι αὐτοῦ γείτονες, ἐπαυρομένοι ἐπὶ τῇ ὑπεροχῇ αὐτῶν, καθίσταν ἐπὶ μᾶλλον ταπεινόν, ὡς ἐκ τῆς συγκρίσεως αὐτῶν πρὸς ἐκεῖνον. Τὸ μικρὸν τοῦτο οἰκίμα παρίσταται εἰς τὸ ὄμμα τοῦ θεατοῦ ὡς τεμάχιον πεπαλαιωμένης ἑλασιογραφίας περιστεφομένης, ὑπὸ πολυτελοῦς πλαισίου.

Ὁ πενήκον ἐκεῖνος οἰκίσκος, ἀγορασθεὶς πρότινος ἐν πλειστηριασμῷ, χροῖν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ κατεχομένου γηπέδου, παρ' ἐνός τῶν μᾶλλον εὐπολήτων παρ' ἡμῖν ἐμπόρων, τοῦ συμπολίτου μας Κυρίου Η. Παχυγιάννη, πρόκειται νὰ καταδαφισθῇ, ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἐγγράφεται ὅσον ὅπως καλλισχέδιος καὶ ὑφόρορος οἰκία, ἣτις θάλει καταστῆ ἐφ' ἡμῶν τῶν δύο παρακειμένων αὐτῇ, καὶ τοιοῦτοτρόπως συντελέσει εἰς τὸν ὠραϊσμόν τῆς ὁδοῦ ἐκεῖνης. Καὶ ὅμως ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς ἐπικειμένης τοῦ πτωχικοῦ οἰκίματος κατεδαφίσεως, ἦτις θὰ ἐπλήρου τὴν εὐχὴν παντὸς ἔραστοῦ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς προσδοκίας Ζακύνθιος, κεκτημένος νοῦν καὶ καρδίαν, θλίβεται καὶ ἀγανακτεῖ, καὶ νομίζει ἦδη ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης, ὅτι ἀκούει τὰ πρῶτα κτυπήματα τῆς σκαπάνης, ἣτις μέλλει νὰ τὸν καταβάλλῃ, καὶ τὸν ὑπόκωφον θρόμβον τῆς καταρροῦσης αὐτοῦ σέγης. Εἰς τὸν οἰκίσκον ἐκεῖνον οἱ συμπολίται τοῦ Σολωμοῦ προσφέρουσαν ἀληθῆ λατρείαν. Μάλιστα, ἅμα τῇ θλιβερᾷ ἀγγελίᾳ τῆς ἀποφασισθείσης τοῦ οἰκίσκου κατεδαφίσεως, ἕκαστος αὐτοῦ λάτρης προσέδραμεν ἐκεῖ μετὰ βήματος κατεσπυραμένου, κρατῶν διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς γαρσοῦλακιον, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας μολυβδίδην, καὶ ἤρξατο σχεδιάζων αὐτὸν μετὰ τῆς ἀλγεῖνης ἐκεῖνης ἀγωνίας, μετ' ἧς προσπαθεῖ τις νὰ ὑποκλέψῃ, διὰ μέσου τοῦ ἀμαυροῦ πέλαου τοῦ θανάτου, τὰ χαρακτηριστικὰ προσφίλους μορφῆς, ἣν μέλλει νὰ περικαλύψῃ διὰ παντὸς ὁ τάφος.

Καὶ τίς εἶναι λοιπὸν ἡ μικρὰ ἐκεῖνη καὶ χακατοίκητος οἰκία, εἰς ἣν μόλις θὰ ἤξιον νὰ κατοικήσῃ ὁ μᾶλλον ἄπορος τῶν Ζακυνθίων, καὶ τῆς ὀπίσθας τὴν κατεδαφιστῆ παρ' Ζακύνθιος θωρεῖ ὡς τὴν

κατεδαφιστῆ ἱεροῦ ταμένου; Ἐρωτήσατε τὸν πρῶτον, ἐν θὰ συναντήσατε διερχόμενοι τὴν ὁδὸν τῆς Ὀδηγητρίας, καὶ θ' ἀπαντήσῃ ὑμῖν ὑπερήφανος, γρήφων δακρύβρεκτον βλέμμα πρὸς τὸν οἰκίσκον ἐκεῖνον.—Τὸ πτωχικὸν τοῦτο οἰκίμα, πρὸ τοῦ ὁποῦ ἰσφύει ν' ἀποκαλύπτῃται τὴν κεφαλὴν μετ' εὐλαβείας καὶ σεβασμοῦ ὁ διαβάτης, δὲν εἶνε οἶκος Θεοῦ.—Ἐνε αὐτὸ σπῆτι τοῦ Φωσκόλου.» Οἱ μεμαυρισμένοι καὶ διακρέοντες; αὐτοῦ τοῖχοι, ἦκουσαν τὴν βραβυκὸν κλαυθμόν του, τοὺς πρῶτους ἀνάρθους φθόγγους, οἵτινες ὕσπερον μετεβλήθησαν εἰς θείας μολπὰς, εἰς ἀθάνατα ἔπη ὑπὸ τὴν ἀτεχον καὶ γυμνὴν ἐκεῖνην σέγγην, ἡ δόξα, λειτουργὸς ἅμα δὲ καὶ ἀνάδοχος, ἐθάπτεται ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ τῆς ἀθανασίας τὸ ἐκλεκτὸν βρέφος. Καὶ τὸν οἰκίσκον τοῦτον μετ' οὐ πολλοῦ θὰ καταδαφίσω! Τὸ σπῆτι τοῦ Οὐγού μας, ὁ ἐσεβάσθη ὁ καταστρεπτικὸς τοῦ χρόνου πέλεκυς, θὰ μεταβάλλῃ εἰς σωρὸν ἐρείπιων ὁ πέλεκυς τοῦ Ζακυνθίου οἰκοδόμου.

Πλὴν ἡ ὀδυνηρὰ ἐντύπωσις καὶ ἀγωνιώδης ἀδμονία, ὑφ' ᾧ κατεῖχοντο οἱ ζηλωταὶ τῆς Ζακυνθίας δόξης, οἱ παρακολούθησαντες μετὰ συντετριμμένης καρδίας τὰς βεβήλους προπαρασκευὰς τῆς καταστροφῆς, εἰ ἰδόντες λαζευόμενος τοὺς ἀνοήτους καὶ ἀδόξους λίθους τοὺς μέλλοντας νὰ διαδεχθῶσι, οὐχὶ τὴν εὐκλειαν, ἀλλὰ νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν τοῦ μέλλοντος νὰ καταρρεῖσθαι βωμοῦ τῆς λατρείας των, ἐμεριάζθησαν κάπως, καὶ γενναίως ἀνακουφισθεὶς ἐξέφυγεν ἀπὸ τοῦ βεβαρημένου στήθους μυρίων ἀνδρῶν. Διαταγῇ τοῦ Κυρίου Δημητρίου, τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς, ἡ κατεδαφίσις τοῦ λατρευτοῦ οἰκίσκου, ἀναγέλλεται, ναι, ἀναστέλλεται, μέχρις οὗ, συνελθόντα τ' ἀπαρτίζοντα τὸ δημοτικὸν συμβούλιον μέλη, συσκεφθῶσι περὶ τῆς ἀγορᾶς, ἴσως, τῆς οἰκίας τοῦ ποιητοῦ. Τὴν χαρμόσυνον ταύτην εἶδησαν πάντες μετὰ Σμυθηδίας ἀκροάζονται, εὐλογοῦντες τὸν Θεὸν καὶ ἐκπέμποντες εὐκλειαν εὐχὰς ὑπὲρ τοῦ δημοτικοῦ ἀρχοντος καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὸν συμβουλίου.

Ἀναβολή! Εὐλογημένη ἔσω ἡ ἀναβολή! ἡ λέξις αὕτη ἐμπερικλείει ἐν ἐαυτῇ γλυκειὰς ἐλπίδας διασώσεως, καθὼς παρέχει ἐνίοτε ἐλπίδας διὰ τὴν χάριτα ἡ ἀναβολὴ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ εἰς θάνατον καταδικασθέντος. Λοιπὸν, τὸ ἀγαπῶν ἐκεῖνον μνημεῖον τοῦ Ζακυνθίου κλέους, εἰς ὃ σήμερον συγκεντρῶται ἡ φιλόσοφος προσοχὴ κοινωνίας ὁλοκλήρου, θὰ κερδίσῃ ἀκόμη ζωὴν. Τὸ πνεῦμα τοῦ Οὐγού, δύνανται νὰ ἐπισκέπτηται ἀκόμη τῆς γεννήσεώς του τὴν οἰκίαν. Μὴ, πρὸς Θεοῦ, ἐπιτρέψατε τὴν κατεδαφίσιν αὐτῆς. Ὁ Μακεδὼν κατακτητὴς, κυριεύσας τὴν

πόλιν τῶν Θεῶν, διατάσσει ἐν τῇ μέθῃ τῆς νίκης τοὺς λαφυραγωγοῦντας αὐτὴν στρατιώτας του, νὰ φειθῶσι μιᾶς μόνης οἰκίας; τῆς οἰκίας τοῦ Θεβαίου ποιητοῦ. Καὶ ἡμεῖς δὲν θὰ φειθῶμεν ἐκεῖνης τοῦ ἐνδοξοῦ συμπολίτου μας;

Ὅχι! ὁ ἀξίωτος ἡμῶν Δημάρχος, εἰς τὴν τιμὴν τοῦ ὁποῦ ἡ μήτηρ τοῦ Φωσκόλου ἐνεπιστεύθη, οὐ μόνον τὸ πτωχὸν βαλάντιόν της, ἀλλὰ καὶ τὴν διαφύλαξιν τῆς τιμῆς καὶ ἀξιοπρέπειας της, δὲν θ' ἀνεχθῆ ποτὲ νὰ ἴδῃ πραγματοποιουμένη ἰσοίαν ἱεροσυλίαν τῆς πρὸ ἐτῶν διαπραχθείσης, τῆς καταστροφῆς ἐτέρου μνημείου δόξης, τῆς κατεδαφίσεως, δηλονότι, τοῦ οἰκίματος, ἐν ᾧ ὁ συμπολίτης καὶ ἐφ' ἡμῶν τοῦ Σολωμοῦ μετὰ ἡμῶν κατέκρησεν. (*) Σώσατε ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τὴν οἰκίαν τοῦ ψάλτου τῶν Τάφων. Πῶς θὰ δύναται ἡ πτωχὴ μήτηρ νὰ βλέπῃ ἀνευθρόβιατος τοὺς εὐγενεῖς ἐκεῖνους προσκυντᾶς, τοὺς διασχίζοντας τὰς θαλάσσας, ἵνα προσφέρωσιν αὐτῇ φόρον σεβασμοῦ, χάριν τῶν δύο μεγάλων αὐτῆς τέκνων; Τί θὰ εἴπῃ, τί θὰ ἐπιδείξῃ πρὸς αὐτοὺς ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Φωσκόλου της; Τί θ' ἀπαντήσῃ ἡ δυστυχὴ εἰς τὴν πικρὰν ταύτην ἐπιπληξὴν τῆς Ἰταλίας;—ὁ Ζακύνθος, μῆτερ ἀναξία! μὴ ἐξήτησας νὰ σοὶ παραδώσω τὴν ἱερὰν κόνην τοῦ Φωσκόλου μας, καὶ σὺ ἀνέχεσαι τὴν καταστροφὴν τῆς οἰκίας, ἐν ἣ ἐγαλούρησας καὶ ἐδαυκάλησας αὐτὴν! Τῆς οἰκίας ἐκεῖνης, ἣν ἐγὼ φρονῶ, καὶ πρὸς ἀποκρησαν τῆς ὀπίσθας θὰ ἐδίδον τὸν λαμπρότερον ἀδάμαντα τοῦ στέμματός μου.»

Ὅχι! ἡ Ζακύνθος δὲν θ' ἀκούσῃ τὰς σκληρὰς ἐκεῖνας λέξεις. Ὁ Δημάρχος αὐτῆς, περισσῶς τὴν δόξαν της, θὰ τηρήσῃ ἀπόρροβλητον τὴν ὑπόληψίν της, καὶ αὕτη θὰ δύναται νὰ λέγῃ πρὸς τὴν εὐδαίμονα φίλην της.—ὁ Ἰταλία ἐὰν σὺ κατέχῃς τὸν τάφον, ἐγὼ κατέχω τὴν κοιτίδα, καὶ ἡ κοιτίς αὕτη εἶνε ὁ πρῶτος σταθμὸς τῆς ἀγούσης πρὸς τὸν Τίμιον Σταυρὸν σου. Ἡ δόξα τοῦ Οὐγού μας, ἣν περιβάλλεις διὰ τῆς λατρείας σου, καὶ περικλείεις εἰς τὸ Πάνθεόν σου, ἐξῆλθε τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ταπεινῆς θύρας τοῦ οἰκίσκου ἐκεῖνου.»

Δημάρχε Καρέρ! ἐὰν ἦνε ἀληθές, ὅτι ὡς δήμαρχος εἶσαι ὁ πατὴρ τῆς ὠραίας καὶ προσφιλοῦς ταύτης Ζακύνθου, δὸς αὐτῇ εἰς πρῶτα τὸ σπῆτι τοῦ Φωσκόλου.

Ἐν Ζακύνθῳ, 20 Αὐγούστου 1885.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ.

(*) Τοῦ οἰκίματος τούτου καλλιτεχνικώτατον σχέδιον γράφημα, καὶ ἴσως τὸ μοναδικόν, ὅπως ὑπάρχει ἐν Ζακύνθῳ, κατέχει ὁ συντάκτης τοῦ ἀνωτέρω ἀρθρου.

PAOLO GIACOMETTI

Η ΓΥΝΗ ΕΙΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΤΑΜΟΝ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ.

[Συνέχεια: 8ρα φυλ. 20.ον]

ΑΜΕΑ. Τό πᾶν ! . . . σὺ μὲ γνωρίζεις . . . ὑπάρχουσι γιγμάλι κατὰ τὰς ὁποίας δὲν εἶμαι πλέον κύριος ἐμαυτοῦ!

ΣΟΦ. Ἀμεδαίε, πρὸς χάριν, ἔσο λογικός.

ΑΜΕΑ. (πάντοτε ἐπὶ μᾶλλον ἐξαπτομένως καὶ ἀπαλλαγείας τῆς Σοφίας προσπαθοῦσης νὰ πρᾶσῃ αὐτόν) Αἶ, πόσον ἀνόητος ὑπῆρξα! ἔπρεπε νὰ περιμένω αὐτὴν τὴν ἄρνησιν! ἐγὼ δὲν εἶμαι ὁ Κάρολος, δὲν ἔχω τὰ σπάνια προτερημάτά του ὥστε νὰ εἶμαι ἄξιος ἴσου ἐρωτός!

ΣΟΦ. Σὺ ὁμίλεις οὕτω ; . . .

ΑΜΕΑ. Ἴδου ἂν ἦσαι μήτηρ μᾶλλον ἢ σύζυγος! σὺ μὲ ἀγαπᾷς πολὺ ὀλιγώτερον ἢ τὰ τέκνα τοῦ Καρόλου ! . . . Ὡς ἂν ἦθελον σοὶ προτείνει ὁλως ἀπαρέσκοντα γάμον ! . . . ὡς ἂν ὁ Ἰγνάτιος μὴ κατεῖχε πλοῦτον παρὰ πολλῶν νεανίδων ποθούμενον! Λοιπὸν ἀνὴρ τριάκοντα ὀκτῶ ἐτῶν δὲν δύναται πλέον νὰ ἀγαπήσῃ! ὅςις πάθῃ τὸ δυστύχημα τοῦ νὰ σερηθῇ τὴν σύζυγόν του εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας του, δὲν δύναται, δὲν ὀφείλει νὰ ἔλθῃ εἰς δεῦτερον γάμον!

ΣΟΦ. Δὲν λέγω τοῦτο, ἀλλὰ . . .

ΑΜΕΑ. (ὡς ἄνω) Θὰ ἴδωμεν ποῦ θὰ εὖρης καλητέραν εὐκαιρίαν ! . . . Τίς οἶδε ὁποίας ἔχεις ἐλπίδας ! . . . θὰ σεῖλωμεν μίαν ἐγκύκλιον ἵνα παρουσιασθῶσιν εἰς τὸν συναγωνισμὸν οἱ ὠραιότεροι καὶ πλουσιώτεροι νεοί . . . θὰ ἐκλέξωμεν ἕνα ἄγγλον Λόρδον, ἢ ἕνα Ὀμότιμον τῆς Γαλλίας διὰ τὴν Ἀφροδίτην ταύτην τῶν Μεδίκων ! . . .

ΣΟΦ. Ἀμεδαίε, Ἀμεδαίε, εἶμαι μήτηρ, μὴ μοῦ πληγῶνῃς τὴν καρδίαν ! . . .

ΑΜΕΑ. Νὰ τὴν ἐρωτήσωμεν τοὐλάχιστον καὶ ἂν εὐχαριστῆται . . .

ΣΟΦ. Ἡ Ἀμαλία ; . . .

ΑΜΕΑ. Λοιπὸν ἔχει προκτατελιμμένην ὑπὲρ τινος ἄλλου τὴν καρδίαν ;

ΣΟΦ. Ὡ, ὄχι! θὰ μοὶ τὸ ἔλεγε . . . δὲν ἔχει μυσικὰ δι' ἐμέ.

ΑΜΕΑ. Τότε ἂς τὴν ἐρωτήσωμεν τοὐλάχιστον ἂς ἀπορᾶσῃ αὐτὴ ἢ ἰδία . . . (καλῶν) Βαρβάρη!

ΣΟΦ. Εἶναι περιττόν.

ΣΚΗΝΗ Θ'.

ΒΑΡΒΑΡΑ καὶ οἱ ἄνω.

ΑΜΕΑ. Κράξατέ μοι τὴν Ἀμαλίαν.

ΒΑΡΒ. (Κάτι νέα θάχουμε!) (εἰσέρχεται εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Ἀμαλίας)

ΣΟΦ. Διατί νὰ τὴν κράξῃς ;

ΑΜΕΑ. Δὲν σοὶ τὸ εἶπον ; διὰ νὰ τὴν ἐρωτήσω.

ΣΟΦ. Κι' ἐγὼ σοὶ ἐπαναλαμβάνω ὅτι τοῦτο εἶναι ὁλως περιττόν.

ΕΜΕΑ. Λοιπὸν σὺ πρώτη ἀνθίσασαι.

ΣΟΦ. Ἀλλὰ δὲν σκέπτεσαι τὸν κύριον Μαθίαν ;

ΑΜΕΑ. Καὶ ποῖος εἶναι αὐτός ; δὲν εἶμαι ἐγὼ κύριος, ἂν θέλω, νὰ τοῦ ἐμποδίσω ἀκόμη καὶ τὴν εἰσόδον εἰς τὴν οἰκίαν μου ;

ΣΚΗΝΗ Ι'.

ΑΜΑΛΙΑ, ΒΑΡΒΑΡΑ καὶ οἱ ἄνω.

ΑΜΕΑ. Πλησιάσατε, Ἀμαλία, (πρὸς τὴν Βαρβάραν) σεῖς πηγαίνετε! ἔξω.

ΒΑΡΒ. (Περιέργεια ποῦ ἔχω, ἀλλά...) (εἰσέρχεται ἐκ τοῦ μέσου)

ΑΜΕΑ. (πρὸς τὴν Ἀμαλίαν) Μάθετε ὅτι ἐπαρουσιάσθη καλὴ τις εὐκαιρία νὰ νυμφευθῆτε.

ΑΜΑΑ. Νὰ νυμφευθῶ ; καὶ τὸν σύζυγον ἐξέλεξεν ἡ μήτηρ μου ;

ΑΜΕΑ. Δὲν θὰ τὸν ἐδέχεσθε ἴσως ; προσφερόμενον ὑπ' ἐμοῦ ;

ΑΜΑΑ. Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, ἀλλὰ δῶρα τοιαῦτα εὐχαρίσω καὶ μετὰ περισσώτερου θάβρους γίνονται δεκτὰ παρὰ τῆς καρδίας μητρὸς ; βλέπω ὅτι αὐτὴ σιωπᾷ . . .

ΑΜΕΑ. Αὐτὴ καὶ ἐγὼ εἴμεθα ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον. Ὁ ὀρίσθεις σύζυγος εἶναι ὁ κύριος Ἰγνάτιος.

ΑΜΕΑ. Ὁ Ἰγνάτιος ; . . . τώρα κάλλιστα μοὶ ἐξηγεῖται ἡ σιωπὴ τῆς μητρὸς μου, ναί, ὁ κύριος Ἰγνάτιος ; μοὶ ἐπρότεινε γάμον ἀλλ' ἐπειδὴ ἀναφανθὸν τὸν ἀπέβριψεν ὁ πάππος μου, ἐπίστευον ὅτι οὐδεὶς πλέον θὰ μοὶ ἔκαμνε περὶ τούτου λόγον ἀποῦ δὲ ὑμεῖς ἔχετε τὴν καλωσύνην νὰ μοὶ προσφέρετε τὸν σύζυγον τοῦτον, ἐγὼ, χωρὶς νὰ σὰς προσβάλω, φρονῶ ὅτι δύναμαι νὰ τὸν ἀποποιηθῶ.

ΑΜΕΑ. Ν' ἀποποιηθῆτε ; . . .

ΑΜΑΑ. Εὐπειθῶς θὰ ὑπετασσόμεν εἰς τὴν μητέρα μου, ἂν καὶ τὴν θυσιάν τῆς καρδίας μου μοὶ ἐπιβαλλεῖ . . . ἂς μὲ διατάξῃ

ΣΟΦ. Ὅχι, κόρη μου, δὲν δύναμαι νὰ σὲ διατάξω.

ΑΜΕΑ. Δὲν δύνασαι ; . . .

ΑΜΑΑ. Τότε περιττόν νὰ γίνηται λόγος.

ΑΜΕΑ. Καὶ μὲ τὴν πικρὸν σαρκασμὸν μοὶ ἀποκρίνεσθε ; . . . σὰς εἰς ἐμέ ;

ΣΟΦ. Ἀμεδαίε.

ΣΚΗΝΗ ΙΑ'.

ΒΑΛΕΝΤΙΝΗ καὶ οἱ ἄνω.

ΒΑΑ. Λοιπὸν, παιδί μου . . . ὁ κύριος Ἰγνάτιος ; . . .

ΑΜΕΑ. Καθ' ὅλα εἴμεθα σύμφωνοι ὡς πρὸς τοὺς γάμους ; τῆς δεσποινίδος . . . ἀλλ' αὕτη ἀποποιεῖται.

ΒΑΑ. Τί ; ἀποποιεῖται ; . . . τοῦτο εἶναι παράδοξον ! ἔ ; τὸν καιρὸ μου μὴ νέα δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἀποποιηθῇ.

ΑΜΕΑ. Ἡ μήτηρ τὸς ἔπειτα δὲν θέλει νὰ τὴν ὑποβρέσῃ νὰ ὑπακούσῃ.

ΒΑΑ. Καὶ διατί δὲν θέλει ;

ΣΟΦ. Ἐχω τοὺς λόγους μου.

ΑΜΑΑ. Διότι εἶναι μήτηρ καὶ δὲν ἀντέχει ἡ καρδίκα τῆς νὰ μὲ θυσιάσῃ.

ΒΑΑ. Νὰ σὰς θυσιάσῃ ; αἶ ; κακὸ Ἐηλυκό!

ΣΟΦ. Κυρία ; . . .

ΒΑΑ. Ἐσῶρα τί λέγω καὶ πιεσῶ ὅτι ἐμάντευσα τὴν ἀληθῆ αἰτίαν αὐτῆς τῆς ἀποποιήσεως . . . σοιχηματίζω ὅτι ἡ κόρη μὲ τὴν καλὴν τῆς ἀνατροφή ἔχει τριζόνια ἔ ; τὸ κεφάλι . . . θὰ ἐβεβαίωσα ἀκόμη ὅτι κρυφὰ κρυφὰ κάμνει τὸν ἐρωτὰ μ' ἕνα νέον.

ΣΟΦ. Σεβάσθητε τὴν θυγατέρα μου σεβάσθητε ἐμὲ, κυρία.

ΑΜΑΑ. Ἐγὼ τέλος πάντων ἐξαρτῶμαι ἀπὸ τὴν μητέρα μου, δὲν ἀναγνωρίζω ἄλλους κυρίους.

ΒΑΑ. Ἀκούστέ την!

ΣΟΦ. Ἀμαλία ! . . .

ΑΜΑΑ. Ἀρετὰ ὑπέμεινα !

ΑΜΕΑ. Καὶ ποῖος εἶναι ὁ αἴτιος ;

ΒΑΑ. Εἴθε κόρη μὲ πολὺ κακὴν ἀνατροφήν.

ΑΜΑΑ. Δὲν μὲ ἀνεβρέψατε σὰς.

ΒΑΑ. Τί ; . . .

ΑΜΕΑ. Ἀμαλία, μὴ μὲ παροργίζετε : (μετὰ πολλῆς ὀργῆς).

ΣΟΦ. Ἀμαλία, πήγαίνε μέσα.

ΒΑΑ. Τί νὰ σὰς πῶ, εἴθε πολλὴ ἀδίκαντροπος κόρη.

ΑΜΑΑ. Καὶ σὰς εἴθε πολλὴ κακὴ.

ΑΜΕΑ. (ἐκρηγνόμενος εἰς ὀργὴν) Ἀθλία, σεβάσθητε τὴν μητέρα μου, ἄλλως . . . (ὑψοῦ τὸ μαστίγιον)

ΣΟΦ. (ἐκπέμποσα κραυγὴν καὶ τρέμουσα) Ἀ! τὴν κόρην μου ! (κρῖπτει αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς)

ΑΜΕΑ. (ἀποβρίπτων τὸ μαστίγιον) Νὰ σέβηται

τὴν μητέρα μου, νὰ τὴν σέβωνται ὅλοι !

ΣΟΦ. Ἐχεις δίκαιον ἡ Ἀμαλία παρεξέταρπη, ἔπταισε, καὶ θὰ διορθώσῃ τὸ πταισμά της ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ ὑποφέρει ὡς ἐγὼ, χωρὶς νὰ ἐκφέρῃ παράπονον, καὶ ἡ μήτηρ σου, τώρα πλέον, ἔπρεπε νὰ πεισθῇ, ὅτι μόνη ἐγὼ ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ διορθῶ τὰ τέκνα μου, ὅτι οὐδεὶς ὄρ' οἰκονόμοτε πρόφραξιν δικαιοῦται νὰ ταπεινώσῃ αὐτὰ οὐδεὶς δύναται ν' ἀπατήσῃ νὰ νυμφεύσῃ, ὡς ἄλλοι θέλουσι, τὴν θυγατέρα μου πρόκειται περὶ τῆς εὐτυχίας ἢ τῆς δυστυχίας ὁλοκλήρου τοῦ βίου σου, καὶ μόνη ἐγὼ ὀφείλω νὰ σκεφθῶ περὶ τοῦτου, καὶ πολὺ, καὶ μετὰ Ἐρησκαυτικοῦ ζήλου, ἵνα μὴ ἔπειτα θερμὰ χύσω δάκρυα μετανοίας! Ἄς εὐχαριστῆται λοιπὸν ἐπιβλήπουσα τὸν Βαλεντινόν, πρὸς τὸν ὅποιον ἀρκούντως κακὴν ἀνατροφήν ἔδωκεν ἦδη.

ΒΑΑ. Τί λέγετε ;

ΑΜΕΑ. Καὶ σὺ ; . . .

ΣΟΦ. Κ' ἐγὼ, ναί, λέγω ὅτι πρὸ πολλοῦ κλειῶ εἰς τὰ γῆθη μου. Νομίζω ὅτι ὑπέμεινα πᾶν ὅτι μήτηρ δύναται νὰ ὑπομείνῃ ! Ἐν τῇ συνειδήσει μου, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀνθρώπου ὅστις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ μὲ βλέπει, καὶ μὲ κρίνει, ἔπταισα, ὑπῆρξα σκληρὰ πρὸς τὰ πλάσματά μου ἀπέσπασα τοῦ γήθους μου τὸν Ἐρρίκον καὶ ἐναντίον τῆς ἰερᾶς θελήσεως τοῦ πατρὸς μου, τὸν ἐκλείσα εἰς τὴν σρατιωτικὴν σχολὴν, παραβιάζουσα τὰς κλίσεις τοῦ ἐγὼ ἴσως ἐπιπέξα, ἐφόνευσα τὴν εὐφραν τοῦ ἀλλὰ νὰ θέλητε πρὸς τοῦτους νὰ θυσιάσω τὴν θυγατέρα μου ταύτην, τὴν ὅποιαν ἀγαπῶ ὅσον ἐμὲ αὐτὴν, δίδουσα σύζυγον, ἄνδρα ψυχρὸν, ἐγωῦσθῃ, ἀνθρωπον μόνου τοῦ συμφέροντος καὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ, ὑπερβάντα ἴσως τὸ ἦμισυ τῆς ζωῆς καὶ πατέρα τριῶν τέκνων καὶ ἐπειδὴ αὕτη ἀποποιεῖται τὴν ἐμπορεῖαν ταύτην, διότι ἐν τῇ ἐλίψει της ἀπάντησεν εἰς τὴν προσβολὴν, νὰ τὴν ἴδω ἀπειλούμενην, καὶ ὡς δούλην σκεδὸν πληττομένην . . . ἂ! τοῦτο εἶναι πάρα πολὺ! καὶ μέχρι βάθους τῆς ψυχῆς μου μὲ ταράττει . . . ἐγὼ ὀφείλω νὰ ὑπερασπίσω τὰ πλάσματά μου, τὸ αἷμά μου καὶ ἐναντίον σοῦ ἀκόμη . . . καὶ ὀρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν ὅτι θὰ τὰ ὑπερασπίσω, ναί, θὰ τὰ ὑπερασπίσω ! ἐναγκαλιζομένη παρὰ τῶς τὴν θυγατέρα της!

ΑΜΕΑ. Ἀ! (συγκινηθεὶς τρέχει πρὸς τὴν Σοφίαν, καὶ τείνας αὐτὴ τὴν χεῖρα, λέγει) Συγγνώμην ! συγχώρησόν με εὖν κατὰ τὸν εἰς πρᾶξιν διὰ τὴν ὅποιαν τώρα φρίττω! . . . Ἀλλὰ τὸ βίαιον τοῦ χαρακτῆρός μου . . . Ὡ μῆτῆρ μου, δικαί δὲν ἐπεχειρήσατε ἀπὸ τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας νὰ διορ-

θώσῃτε τὸ ἐλάττωμά μου τοῦτο;

ΒΑΛ. Πῶς, τὴν μητέρα σου ἐπιπλήτεις;

ΑΜΕΑ. (μεταμληθεὶς) Ἄ! ὁ νοῦς μου ταράσσεται· ἐμὲ μόνον ἠφελῶς νὰ ἐλέγξω... συγχωρήσατέ με καὶ σὲς, μητέρα μου! ἔλθετε μαζή μου, ὡς σεβασθῶμεν τὴν θλίβν τῆς σύζυγού μου! (εἰσέρχεται μετὰ τῆς μητρὸς του δεξιόθεν).

ΑΜΑΑ. Πόσον λυποῦμαι, μητέρα μου, ὅτι ἔγεινα ἀφορμὴ σκηνῆς τόσον δυσαρῆσου!... ἀλλὰ σὲς τσαούτην μοὶ ἐπροξενήσατε εὐτυχίαν!... Ναι, διότι ἐπίσειον ὅτι δὲν μὲ ἠγάπας πλέον.

ΣΟΦ. Αὐτὸ ἐπίσεισας;... εἶχες δίκαιον! συγχωρήσον με, Ἀμαλία...

ΑΜΑΑ. Ἐγὼ νὰ σὲς συγχωρήσω;...

ΣΟΦ. Ναι, ἀλλὰ τώρα πρέπει νὰ σκεφθῶ πῶς νὰ σώσω τὸν Ἀμεδαῖον.

ΑΜΑΑ. Ἐγεισῶς ὑποχρεώσεις, πρὸς τὸν Ἰγνάτιον;..

ΣΟΦ. Ναι, καὶ αἰ ὅποια διὰ τῶν γάμων σου θὰ ἐξηλείφοντο...

ΑΜΑΑ. Σεῖς λοιπὸν, μητέρα μου, μὲ ἠγαπήσατε περισσότερο ἢ τὸν σύζυγόν σας;... ὦ! πόσον εἶμαι εὐτυχὴς! Ἄλλ' αὐτὸς τώρα θὰ σὲς ἀγαπᾷ ὀλιγώτερον διὰ τοῦτο... θὰ τοῦ ζητήσω συγγνώμην, καὶ τῆς μητρὸς του ἀκόμη, ναι, θέλω θλα νὰ σὲς ἀγαποῦν ὡς σὲς ἀγαπᾷ ἐγώ!

ΣΟΦ. Κόρη μου, κόρη μου, ὁ Θεὸς νὰ σ' εὐλογήσῃ τὴν ἐνγκαλιζέται καὶ εἰσέρχεται ἐν συγκινήσει.)

ΑΜΑΑ. Πτωχὴ μου μητέρα! τώρα ἐβουρίω ὅτι τῆ ἐκρούα τὸν ἑρωτά μου... Ἄλλὰ μετὰ τοὺς λόγους τῆς κυρίας Βαλεντίνης μοὶ ἔλειψε τὸ θάρρος... καὶ ὅμως ἡγήγηρα θέλω ν' ἀποσπάσω ἐκ τῆς καρδίας μου τὴν ἀκανθαν ταύτην.

ΣΚΗΝΗ ΙΒ'.

ΒΑΡΒΑΡΑ καὶ ἡ ἄνω.

ΒΑΡΒ. Κυρά μου, ὁ κύριος Ῥαφαὴλ ἦλθε.

ΑΜΑΑ. Τώρα; ὦ! δυστυχία! τί νὰ κάμωμεν;

ΒΑΡΒ. Ἐγὼ βέβαια εἶμαι περισσότερο ἀπὸ σὲς δυσαρτημένη· ἀλλὰ τόσῳ μὲ παρεκάλεσε... ὡς φαίνεται ἔχει μεγάλα πράγματα νὰ σὲς ἰπῆ... ΑΜΑΑ. Λοιπὸν διὰ τελευταίαν φορὰν τὸν εἰσαγάγει κυρσίως.

ΒΑΡΒ. Τὸ πισεῶω κ' ἐγώ! (πρὸς τὴν θύραν) Ἐμπρός, ὄρισε, ἀγαπητέ μου συγγενῆ, ἀπὸ μακρὰ... (παρτηροῦσα αὐτὸν) Τί σοβαρὸς ποῦ εἶναι σήμερο!

ΣΚΗΝΗ ΙΓ'.

ΡΑΦΑΗΛ καὶ αἱ ἄνω, εἰπειτα ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΑΜΑΑ. Χαίρω τέλος ὅτι σὲς βλέπω, Ῥαφαὴλ, διὰ

νὰ σὲς εἶπω, ὅτι συνέθεσαν πολὺ σπουδαία πράγματα· θέλον νὰ μὲ ὑπανδρῆσουν.

ΡΑΦ. Νὰ σὲς ὑπανδρῆσουν;...

ΒΑΡΒ. Τώρα ἐνοῶ!

ΚΥΡ. (ἐκ τοῦ μέσου ἀκροαζόμενος) Νὰ τους! τοὺς ἐπῆρα τέλος πάντων.

ΑΜΑΑ. Ἡ κυρία Βαλεντίνη ἔλαθεν ὑποψίας τινάς.

ΒΑΡΒ. Καὶ ἔξυρετε, κυρούλα μου, ποὺς τὴν ἀνάθε· περισσότερο, ἐκεῖνος ὁ παμπόνηρος, ἡ γριμὰ ἄλωπού, ὁ Κυριάκης, ὅπου νὰ, βῆμα δὲν μὰς ἀφίει.

ΚΥΡ. Καλὰ λὰς, ψαλιδῶ μου, καὶ ἴσα ἴσα πάω νὰ τελειώσω τὴ δουλειά... (σιγὰ σιγὰ εἰσέρχεται δεξιᾷ.)

ΑΜΑΑ. Τώρα πρέπει νὰ ὀμιλήσητε κ. Ῥαφαὴλ, καλύπτετε τοὺς ὀφθαλμούς σας!... διατί;... ἐπετύχητε τέλος τὴν συγκατάθεσιν τοῦ ἐυεργέτου σας; εἶναι ἐναντίος; θὰ ἦτο τόσον σκληρός;...

ΡΑΦ. Εἶναι ὁ ἄριστος τῶν ἀνθρώπων, ἐσκέφθη περὶ ἐμοῦ, πάρα πολὺ ἐσκέφθη... ὦ, ναι! εἶναι ἀνάγκη νὰ σὲς εἶπω τὰ πάντα.

ΣΚΗΝΗ ΙΔ'.

ὁ κ. ΜΑΤΘΙΑΣ καὶ οἱ ἄνω.

ΜΑΤΘ. Ἐδῶ εἶμαι νά... (βλέπει τὸν Ῥαφαὴλ, τὸν ἵποτον δὲν γνωρίζει, καὶ τὸν παρατηρεῖ μετὰ πρῶτοχῆς).

ΒΑΡΒ. (Ποῦ νὰ κρυφθῶ!)

ΜΑΤΘ. Πόσος εἶναι αὐτὸς ὁ νέος;...

ΒΑΡΒ. Ῥαφαὴλ, εἶναι καιρὸς πλέον νὰ ἴπτε σαθερά...

ΜΑΤΘ. Τί σκηνὴ εἶναι αὐτή;...

ΑΜΑΑ. Μὴ συγχίξεσθε, ἀγαπητέ μου πάππε, καὶ ὑποσχέθητε νὰ μὲ συγχωρήσετε.

ΜΑΤΘ. Νὰ σὲ συγχωρήσω; λέγε, μὴ μὲ κάμνης νὰ ἰδρῶνω.

ΒΑΡΒ. (Κι' ἐγὼ ἰδρῶνω!)

ΑΜΑΑ. Ὁ νέος οὗτος... εἶναι ἐραστὴς μου.

ΜΑΤΘ. Ἐραστὴς σου;... ἔχεις λοιπὸν κρυφὸν ἐραστὴν; σὺ;... (πρὸς τὸν Ῥαφαὴλ) Κύριε, πῶς ὀνομάζεσθε;

ΡΑΦ. Ῥαφαὴλ Ῥενούκης.

ΜΑΤΘ. Δὲν ἐκατάλαβα τίποτε περισσότερο δύνασθε νὰ νυμφευθῆτε τὴν ὀρρανὴν μου;... ὀμιλήσατε...

ΡΑΦ. Κύριε, δὲν τολμᾷ νὰ σὲς εἶπω ὅτι... ὦ! ποτέ! ποτέ! (φρύγει).

ΜΑΤΘ. Φεῦγει;... ἘΚύριε... ἀκούσετ' ἐδῶ (ὡς ἴνα τὸν σταματήσῃ) Κύριε!...

ΑΜΑΑ. Δὲν δύναμαι νὰ ἐνοήσω, εἶμαι τεταραχμένη...

ΜΑΤΘ. Καὶ τὸν ἐδέχθης κρυφά;... καὶ ἡ μητέρα σου δὲν τὸ γνωρίζει;... (πρὸς τὴν Βαρβάραν) καὶ σὺ, νὰ πούμε, ἐξαίρετη κα μεριερά, ἐβῶθησθε τοὺς ἐρωτάς τῶν λαμπρά.

(ἀκολουθεῖ)

(ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ)

Γ. Κ. ΣΦΗΚΑΣ.